

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Role muže a ženy v současnosti

Gender roles in modern society

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Ivana Nováková

Autor:

Kateřina Jirkovská

Praha 2017

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce paní PhDr. Ivaně Novákové za její cenné rady, ochotu a spolupráci. Dále bych ráda poděkovala slečně Michaele Chržové, knihovnici v Gender studies, která mi velmi ochotně pomáhala s výběrem literatury. Dále děkuji svým přátelům, známým a rodině, neboť si našli čas a nejrůznějším způsobem mi s psaním mé bakalářské práce pomohli. Ať už to bylo rozdáni většího počtu dotazníků jejich známým a rodině, poskytnutí rad ohledně vyhodnocení dotazníků nebo prostě zajímavé a trefné postřehy, jež mě inspirovaly. Jmenovitě bych ráda poděkovala skvělým přátelům Jiřímu Rokoskému, Magdaleně Bělohávkové, Barboře Sláčíkové, Natálii Kropíkové, mým rodičům Petře Jirkovské a Miroslavu Jirkovskému a také všem, kteří věnovali svůj drahocenný čas vyplněním mého dotazníku nebo svolili k rozhovoru, a nechali mě tak částečně nahlédnout do svého soukromí.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Role muže a ženy v současnosti“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. 5. 2017

Kateřina Jirkovská

Anotace

Tato bakalářská práce se týká odlišných rolí mužů a žen v dnešní společnosti. Ve své teoretické části se zabývám tím, jakým způsobem se vyvíjí pohlavní identita jedince, s jakými problémy se během utváření pohlavní identity setkáváme, jaké ve společnosti vládou stereotypy, co se žen a mužů týče, a také tím, jak historie postupně utvářela ženskou a mužskou roli. Ve své praktické části zjišťuji od různých generací žen a mužů různé názory ohledně rozdělení rolí nebo jaké vlastnosti vnímají lidé jako typicky ženské a mužské. Zajímají mě zkušenosti ohledně rozdělení rolí, které lidé různých generací mají a také názory ohledně ideálního rozdělení rolí.

Annotation

This bachelor's thesis deals with the different roles of men and women in today's society. The theoretical part is tracing the sexual identity development of an individual; what problems we encounter during this time, what gender stereotypes prevail in today's society or how has history gradually shaped men and women's social roles. The practical part is a compilation of a wide range of opinions, collected from men and women of different ages, concerning among others opinions on the division of labor within the home or on characteristics perceived as typically masculine or typically feminine.

Klíčová slova

mužství, ženství, pohlaví, gender, role muže, role ženy

Keywords

manhood, womanhood, gender, sex, gender identity, gender roles, femininity, masculinity

Obsah

Úvod	6
1. Utváření pohlavní identity	7
1.1 Biologická podmíněnost vývoje ženství a mužství	7
1.2 Vliv výchovy	8
1.2.1 Teorie utvrzování	8
1.2.2 Teze teorie napodobování	8
2. Problémy při utváření pohlavní identity	9
2.1 Odlišný přístup k chlapcům a dívkám	9
2.2 Odlišné reagování matky a otce na dceru a syna	10
2.3 Péče o dítě do deseti let	10
2.4 Vliv dětské literatury a médií na utváření ženství a mužství	11
3. Problematika vnímání ženství a mužství	12
3.1 Stereotypy pohlavních rolí	12
4. Rozdělení rolí mužů a žen	14
4.1 Historie vývoje ženské a mužské role	14
4.1.1 Patriarchát a matriarchát	14
4.1.2 Feminismus	15
4.1.3 Vnímání ženské a mužské role v současnosti	17
5. Metodologie	20
6. Předpoklady a hypotézy výsledků šetření	21
7. Výzkum pomocí dotazníků	22
7.1 Cíl a předmět	22
7.2 Respondenti	22
7.3 Způsob sběru dat	22
7.4 Výsledky dotazníků	23
7.5 Vyhodnocení dotazníků	39
8. Šetření pomocí rozhovorů	41
8.1 Cíl a předmět	41
8.2 Respondenti	41
8.3 Způsob sběru dat	41
8.4 Výsledky rozhovorů	41
Závěr	46
Seznam použité literatury	48
Příloha A	50
Příloha B	57
Summary	67

Úvod

Ženy a muži jsou odlišní. Ale v čem všem? Jak moc? Jak rozdíly chápe společnost. Tato bakalářská práce, jak již samotný název napovídá, se zabývá rolemi mužů a žen v dnešní společnosti.

Před pár lety byly role mužů a žen více jasně dané. Ženy pečovaly o domácnost, o děti, o rodinu. Muži se zase starali o finanční stránku a zabezpečení rodiny. V současné době se podle mého názoru příliš nezaměřujeme na rozdíly žen a mužů, ale spíše na vyrovnávání těchto rolí. Patriarchální fungování rodiny už je ve většině případů minulostí. Dnes mají ženy mnohem širší záběr, než mívaly a tím se nám role žen a mužů postupem času mění. Role nejsou tak jasně dané jako v minulosti. V rodinách se o finanční stránku starají muži i ženy. Ženy na rozdíl od minulosti studují vysoké školy a budují kariéry stejně jako muži. Na druhé straně tu máme i muže, kteří zůstávají na mateřské dovolené a je daleko přirozenější, že si rodiče rozdělují péči o děti nebo péči o domácnost.

Já sama vidím trochu jako problém, že dnešní společnost se řídí zejména mužským principem. Jsme velmi zaměřeni na výkon, na úspěch, soutěžení. V tomto světě se podle mého názoru logicky ztrácí ženský princip. Vnímání, péče a citlivost, které v sobě většina žen přirozeně má. Ženy se tak často v komunikaci s muži projevují velmi mužsky a chtějí se mužům vyrovnat. Vzniká tak plno problémů a nejasností. Ve své práci bych se ráda zaměřila na rozdíly mužů a žen. Podle mého názoru je dobré je respektovat, přijmout a hledat na nich pozitiva. Ráda bych se zaměřila na to, jak vnímá dítě v rodině odlišně působení matky a otce. Jak důležitá je pro dítě tato odlišnost rodičů.

Kromě tohoto postoje mě tato problematika začala zajímat také proto, že hlídám čtyřletá dvojčata. Dívku a chlapce. Jsem s nimi velmi často a mám možnost pozorovat, jakým způsobem je rodiče do jejich genderových rolí formují.

Ve své teoretické části se budu zabývat, zda jsou ženy a muži do svých rolí ovlivňováni výchovou a společností, nebo zda jsou jejich rozdíly dány spíše biologicky a emočně, či zda se jedná o kombinaci těchto aspektů. Shrnu zde poznatky odborníků na toto téma a budu předkládat řadu jejich názorů, které místy doplním svým pohledem.

Zajímá mě, zda jsou ženy a muži s rozdělením rolí ve společnosti spokojeni. Jestli by chtěli, aby bylo rozdělení rolí jako v minulosti, nebo zda mají pocit, že jedno z pohlaví má méně či více povinností. Dotáží se, jak by si toto rozdělení ideálně představovali nebo jaké spatřují řešení, v případě, že jsou s něčím v tomto rozdělení rolí nespokojeni. Ve své výzkumné části budu získávat názory o této problematice od tří různých generací mužů a žen.

1. Utváření pohlavní identity

1.1 Biologická podmíněnost vývoje ženství a mužství

Jak uvádí Karsten (2006), je jisté, že pohlavní hormony (androgeny a estrogeny) se produkují díky pohlavním chromozomům. Působení androgenů a estrogenů na chování žen a mužů skrze psychiku ovšem není nijak biologicky prokázáno. Máme zde ale řadu biopsychologů a antropologů, kteří na jejich pravděpodobnost upozorňují, a to například Rudolph či Bischof-Köhler.

Poněšický (2012) se zmiňuje, že od 60. let minulého století vládl názor, že vliv psychosociálních a kulturních faktorů je téměř nulový. Tento názor nám ukázkově prezentuje tvrzení Simone de Beauvoirové: „*Člověk se nerodí jako žena, nýbrž je do ní zformován.*“ (Poněšický, 2012, s. 14). Díky velkému rozvoji genetiky ke konci minulého století se postupně došlo k názoru, že při vývoji mužství a ženství jde o souhrn faktorů, které mezi sebou interagují od raného dětství až do puberty a adolescence. Jedná se o faktory biologické, psychologické a sociální. Podmíněnost biologická a sociální začíná již v prenatálním období, kdy dochází k souhře mezi nitroděložním prostředím a prostředím genetickým. Především se jedná o působení hormonů při vývoji mozku.

Goldberg uvádí (2004, podle Poněšický, 2012), že ženy a muži se od sebe liší stavbou a funkcí mozku. Například u žen je bohatší propojení obou hemisfér, což se projevuje celostnějším, analogickým i digitálním, rozumovým i citovým, cirkulárním zpracováním informací. V ženském mozku jsou také podle Golberga odlišné biochemické procesy v čelních lalocích. To vše má za následek odlišný životní styl než u mužů. Ženy například méně riskují nebo jsou častěji konzervativnější.

Karsten (2006) upozorňuje na skutečnost, že muži se mnohem častěji než ženy dopouštějí násilných kriminálních činů. Podle vědců je to dáno geny a také evolucí. Muži se v dávné historii museli starat o to, aby ustáli v boji a přežili, museli umět zacházet se zbraněmi, zabíjet dravou zvěř. Muselo jim být vlastní dobrodružné a prozkoumávající chování. Muži mají částečně pořád toto chování geneticky zakódované. Na druhou stranu u žen ale, jak zmiňuje Karsten (2006), bývají mnohem častěji přítomny depresivní stavy, či pokusy o sebevraždy. Děje se tak proto, že se výchovou a tlakem společnosti ženy naučily svou agresivitu potlačovat a stáhnout ji do nitra, kde pak útočí proti samotnému jedinci.

Welsch upozorňuje na skutečnost (2007, podle Poněšický, 2012), že změny životního stylu našich předků vedly k pomalému zvětšování mozku a k jeho funkčním odlišnostem. Logicky se následně musel ukázat vliv rozdělení práce na ženskou činnost – starost o rodinu a mužskou činnost – lov.

Jak zmiňuje Poněšický (2012), rozdíl je též v hormonálním založení, které se projevuje například větším agresivním jednáním mužů nebo větší silou ve svalech. Jedná se dále o různé

sekundární pohlavní znaky, příslušné změny ve funkci, formě těla s jejich odlišnou schopností reagovat a citlivostí určitých tělesných částí na charakteristické podněty.

Ranzetti a Curran (2005) dále zmiňují, že ženy jsou naproti tomu vybaveny odlišným hormonálním fungováním. Produkování ženských hormonů je dáno měsíčním reprodukčním cyklem a menopauzou.

Poněšický (2012), který vychází z psychoanalýzy, upozorňuje na skutečnost, že jistá ostražitost a vědomí si vlastní zranitelnosti u žen pramení z jejich navenek otevřeného genitálu. Okolo prvního roku života dochází u žen k objevení štěrbin v pohlavním ústrojí, a to u ženy poprvé vyvolává vědomí vnitřního prostoru a také fantazie o vchodu do svého těla. Tato skutečnost u žen posiluje vcítění do sebe a do druhých lidí.

Poněšický (2012) také z pohledu psychoanalýzy vysvětluje svůdné chování žen a péči o krásu, kdy může jít o kompenzační chování, neboť jsou si dívky vědomy, že nemají penis, a oproti chlapcům jim něco chybí.

Ranzetti a Curran (2005) zmiňují, že ženy a muži vylučují pohlavní hormony naprosto stejné, ale rozdíl je v jejich množství. Ženy vylučují více progesteronu a estrogeneru a muži zase více testosteronu a jiných androgenů. Větší hladina testosteronu u mužů má pak za následek agresivnější chování oproti ženám.

1.2 Vliv výchovy

1.2.1 Teorie utvrzování

Podle Karstena (2006) se pohlavně specifické chování vytváří tím, že dívky a chlapci jsou od dětství chváleni nebo trestáni za způsoby chování, které společnost přijímá, nebo odsuzuje podle toho, jestli jsou přiměřené jejich pohlaví. Dětem se dostává buď souhlasu, pochvaly, odměny a uznání, anebo naopak ignorace, kritiky, nesouhlasu, nedostatku lásky nebo jiných trestů.

1.2.2 Teze teorie napodobování

Karsten (2006) tvrdí, že podle této teorie napodobují dívky své matky a další ženské vzory a muži zase napodobují své otce a ostatní mužské vzory. Takže kromě biologické a psychické podmíněnosti a teorie utvrzování si děti osvojují charakteristické znaky ženské a mužské role za pomoci nápodoby a identifikace.

2. Problémy při utváření pohlavní identity

2.1 Odlišný přístup k chlapcům a dívkám

Velkým problémem podle Karstena (2006) je také skutečnost, že rodiče a učitelé chválí a oceňují chlapce, když se projevují odvážně, tvrdě a sebevědomě. Mohou se prosazovat i agresí a násilím. Dívky získávají ocenění a pochvalu, když se chovají spíše citlivě, jemně a mírně. Když jsou krásné, půvabné a milé. V případě, že se dívky chovají odvážněji a průbojněji, setkávají se spíše s nesouhlasem. Očekává se, že kluci nepláčou, ale u dívek se pláč toleruje. Po chlapcích se například chce, aby se bránili a prosazovali. Dívky jsou naopak chváleny, když jsou hodnými a poslušnými holčičkami, čímž se učí být povolnými a submisivními. Muži se naproti tomu učí být nadřazenými. S tímto pak souvisí problémy sexuálního zneužívání, násilných činů a podobně. Vzniká tím taktéž celá řada nesprávných postojů a předsudků. Velmi často jsou oběti sexuálního násilí podezřívány, že toto násilné chování vyvolaly vlastním vyzývavým chováním, a to i v případě domácího násilí. Tuto tradiční výchovu k pohlavním rolím podle Karstena (2006) kritizují sexuální pedagogové, neboť dívkám často chybí dostatek zdravého sebevědomí při jednání s opačným pohlavím. V mužích tato výchova zase umocňuje násilné chování, což má za následek mnohé násilné činy.

Janošová (2008) upozorňuje na skutečnost, že rodiče i pedagogové jsou často tolerantnější svým přístupem k chlapcům, protože od nich na rozdíl od dívek často očekávají už dopředu více výchovných problémů. Dívky se tak chtějí svým rodičům i pedagogům zavděčit. Domnívám se, že právě díky přísnějšímu přístupu a menší toleranci lidí kolem nich, mají dívky méně posunuté hranice než chlapci.

Karsten (2006) dále zmiňuje následující problematiku. Dospívající dívky mají dnes mnohem větší problém ztotožnit se se svou pohlavní identitou. Dokud jsou dívky dětmi, je jim naprosto tolerováno, když se nechovají „typickým dívčím chováním“. Mohou například hrát počítačové hry nebo fotbal, lézt po stromech a podobně. Později v pubertě je jim ale jejich chování čím dál méně tolerováno. Podle názoru Karstena (2006) je pro chlapce mnohem jednodušší se ve své roli na rozdíl od dívek zorientovat, neboť naše společnost, která je zaměřena na výkon, na ně klade jednodušší úkoly a to, že mají úspěšně absolvovat školu a věnovat se kariéře. U žen podle něho nejsou tyto úkoly tak jasně dané. U žen je později v rané dospělosti mnohem větší tlak na to, aby našly vhodného partnera, byly schopnými matkami, partnerkami a do toho také úspěšné ve své profesi.

2.2 Odlišné reagování matky a otce na dceru a syna

Poněšický (2012) zmiňuje podle něho velmi podstatnou psychologickou záležitost, a to, že u žen je od narození na rozdíl od mužů mnohem menší psychické i tělesné ohraničení vůči okolí, jelikož je dcera stejného pohlaví jako její první vztahová osoba – matka. Pochopitelně je jí tak více podobnější než syn, a matka se tak s dcerou mnohem lépe ztotožňuje, a dochází k mnohem lepšímu a jednoduššímu vzájemnému vcítění. Kvůli menší spřízněnosti synů k matkám dochází z jejich strany k větším protestům, sebeprosazování a agresím, než je tomu u dívek, které mají vztah s matkou těsnější. To u nich vede k větší opatrnosti, k nutnosti skrývat svou intimitu a slabé stránky a pomalu se učí rozličným dovednostem, jak ovlivňovat svým chováním okolí kolem sebe. Jedná se o nenápadné strategie, které se vyznačují menší agresivitou.

Chlapci mají podle Poněšického ztíženou cestu ke své genderové totožnosti. Velmi tu záleží na pozdější dezidentifikaci s matkou vlivem změny identifikace s otcem. Dezidentifikace s matkou ale není nikdy definitivní, tím pádem hrozí, že chlapec bude více čerpat ze svého ženského prvku. Muž tak bude muset stále dokazovat svoji mužnost. Vědomí si vlastního penisu mu pomáhá k dokazování mužnosti, ale na druhé straně v něm také vyvolává strach z jeho ztráty (kastace). Zde se později setkáváme se závistí ze strany mužů, že žena může pouze „být“, a muž musí neustále svoji mužnost dokazovat.

Chvála a Trapková (2014) například zmiňují, že se dítě v době porodu a pak celé dětství v separačním procesu matce vzdaluje a k otci se přibližuje. Nakonec se má vydat „do světa“ a rodiče už jen občasně navštěvovat. Pro dítě je podle nich tedy velmi důležité, aby vyrůstalo s oběma rodiči. Také upozorňují na to, že matka i otec poskytují dítěti opačné potřeby. Matka je nastavená tak, že brání své dítě, aby se vyvarovalo utrpení. Otec dítěti způsobuje přirozeně nepohodlí. Uvádějí to na příkladu, kdy dítě spadne. Když je v přítomnosti matka, začne plakat, protože ví, že matka přijde a utěší ho. Když spadne za přítomnosti otce, vstane a jde, protože ví, že otec ho nebude stejným způsobem utěšovat. Mezi rodiči nedochází k rivalitě, ale s radostí se doplňují, protože jsou si vědomi, že je to pro dítě prospěšné.

2.3 Péče o dítě do deseti let

Dle Karstena (2006) se během prvních deseti let věku o dítě starají především ženy. V domácnosti to bývá ve většině případů matka. Později v jeslích, ve školce a v mateřské škole to jsou učitelky a vychovatelky. Malým chlapcům pak často chybí mužské vzory, a protože jich je kolem nich nedostatek, uchylují se často k mužským vzorům, jaké jim nabízejí média. Jedná se většinou o nerealistické obrazy. Kdyby bylo v naší společnosti častějším pravidlem, že by se na výchově více podíleli v domácnosti muži, a později ve školkách a ve školách učitelé a vychovatelé, děti by si mohly více uvědomovat, že rozdíl v muži a ženě není zas tak velký. Že i ženy mohou být

dominantní, mít moc a sílu a naopak muži mohou být submisivní. Malí chlapci by si tím lépe dokázali vytvářet svoji pohlavní identitu podle reality, a ne podle nereálných zdrojů z medií a literatury.

2.4 Vliv dětské literatury a médií na utváření ženství a mužství

Velké stereotypy najdeme v mediích a literatuře. Na děti působí například dětské knížky, v nichž se podle Karstena (2006) jedná o šablonovité předvádění dívek a chlapců. Zmiňuje výstavu z roku 1995 v Německu, která velmi zřetelně ukázala, že chlapci jsou v dětských knížkách prezentováni jako chytří, silní, aktivní. Jsou znázorňováni mnohem sebevědomější, podnikavější, nápaditější a inteligentnější. Dívky jsou naopak předváděny jako bezmocné, slabé, submisivní a pasivní. Často nemusí dělat vůbec nic, jen být krásné. Hlavní postavou jsou na rozdíl od chlapců pouze asi v 10 % knih. Když už se jedná o hlavní hrdinku, která se v knize prezentuje sebevědomě, statečně a nezávisle, je určena pouze pro dívky.

Podle Karstena (2006) se toto šablonovité zobrazování mužů a žen vyskytuje také v dětských učebnicích a další školní literatuře. Muži v učebnicích obstarávají činnosti mimo domácnost. Potkávají se se svými přáteli, chodí do zaměstnání, sportují a ženy se starají o domácnost. Vaří, uklízí a podobně. Můžeme pozorovat, že za vrchol ženského štěstí je často považováno starání se o děti, o dům se zahrádkou a manželství s milovaným a milujícím partnerem. Muži se pak často věnují zaměstnáním a posláním, která jsou ve společnosti mnohem váženější.

Není sporu o tom, že nás během dětství a dospívání formuje vliv televize. Reklama, filmy a seriály. Levinson (1975 podle Karsten, 2006) se zaměřil na to, že muži mají v televizi mnohem rozmanitější zaměstnání než ženy, jež se spokojí s tradičními pracemi například jako učitelky, chůvy, sekretářky, nebo je jejich náplní být matkou, či babičkou, přítelkyní nebo se starají o rodinu a domácnost.

3. Problematika vnímání ženství a mužství

Poněšický (2012) uvádí, že při zabývání se rozdíly mužů a žen je důležité upozornit na fakt, že zdůraznění rozdílů mezi ženstvím a mužstvím může sloužit k podtržení své vlastní odlišné identity od opačného pohlaví, což se děje nejčastěji v prepubertální době, kdy dochází k vzájemnému pohrdání. Za tímto jednáním je skryta úzkost ze ztráty vlastní identity. Muži se podle všeho snaží mnohem častěji poukázat na rozdíly mezi muži a ženami a tyto rozdíly zdůraznit. Děje se to z toho důvodu, že se muži musí v určitém věku separovat od matky, ženského prvku a ženy jsou ve společné identifikaci s matkou na rozdíl od mužů dál. Ženy se ale na druhou stranu zase často snaží dokazovat, že žádné důležité psychologické rozdíly mezi muži a ženami nejsou a že se jedná pouze o společensko-kulturní role.

Řešení spatřuji ve vážení si své odlišnosti a také odlišností opačného pohlaví. Nehledat v různorodosti pohlavních znaků problémy a negativa, ale spíše pozitiva a klady. Nemůžeme naprosto rozumět chování opačného pohlaví, ale můžeme se ho pokusit pochopit. Už jen vědomí o závisti, která tu panuje, může vytvářet mnoho nedorozumění a problémů, zároveň nám ale může pomoci si tuto záležitost připustit a uvědomit si ji sami v sobě.

3.1 Stereotypy pohlavních rolí

Co je „typicky mužské“, nebo „typicky ženské“? I přes snahu vyrovnávat ženskou a mužskou roli a nehledět na rozdíly, máme v naší společnosti stále plno stereotypů. Jak zmiňuje Karsten (2006), jde o typické vlastnosti u žen, kdy se například předpokládá, že jsou více citově založené, více empatické, jemné, pečlivé a opatrné nebo senzibilní. U mužů jsou to vlastnosti jako agresivita, nezávislost, rozhodnost nebo sebejistota.

Podle Karstena (2006) nalézáme ženy spíše v sociální oblasti a muže zase v přírodních vědách a v technické sféře. Dnes pozorujeme určité vyrovnávání stereotypů pohlavních rolí. Ženy se mohou vyskytovat například v politice či vedoucích funkcích, v hospodářství nebo kultuře.

Každá osoba může disponovat jak znaky typicky mužskými tak ženskými, ale určitá předurčenost je tu díky již zmíněné biologické a psychologické podmíněnosti dána. Podle Bema (1976, podle Karsten, 2006) můžeme určit čtyři různé typy osobnosti, u nichž nezáleží na biologickém pohlaví:

- a) Maskulinní typ – člověk s převažujícími mužskými vlastnostmi,
- b) androgynní typ – člověk s mimořádně velkým podílem mužských i ženských vlastností,
- c) nediferencovaný typ – člověk s mimořádně nízkým podílem mužských i ženských vlastností,
- d) femininní typ – člověk s převažující ženskými vlastnostmi.

Zmíněné rozdělení lidí do určitých typů je žádoucí. Při šetření psychologického zdraví se ukázalo, že v otázce zdraví lépe dopadají maskulinní a androgynní typy než typy nediferencované a femininní. Toto rozlišení nám také může pomoci v předpokládání sociálního chování, kdy například typické machistické chování můžeme předpokládat u člověka, u kterého převažují mužské vlastnosti, a naopak porozumění a pochopení můžeme předpokládat u člověka, u kterého převažují ženské vlastnosti.

Ráda bych upozornila na skutečnost, že se v naší společnosti femininní osobnosti mužského pohlaví často setkávají s označeními jako „teplouš“ nebo „zženštilý“, ale naopak maskulinní osobnosti ženského pohlaví jsou přijímány s větší tolerancí. Tuto skutečnost vnímám při práci s dětmi dennodenně. U dívek je naprosto běžné, když nosí kalhoty, ale u chlapců je nepřipustné, aby nosili sukni. Když si chlapec hraje s panenkami, je to většinou mnohem více odmítáno, než když si hraje dívka s auty. Stejně tak je více tolerováno, když dívka hraje fotbal, než když chlapec chodí na balet.

V dnešní společnosti se podle Hollsteina (1992, podle Karsten 2006) setkáváme s termínem „krize mužnosti“, která se vyskytuje v důsledku proměny pohlavních rolí. Jedná se o strach (homofobii), kdy se muži bojí svých ženských, něžných částí, aby nepůsobili přitažlivě na jiné muže. Raději tak neukazují pravou citlivou tvář, a snaží se být „velkými a silnými“ muži. Bohužel se často vzdalují od svých partnerek, manželek a případně svých dětí.

Na tomto místě uvádím úryvek Znovuobjevení mužskosti od Viktora J. Seidlera z knihy Ružový a modrý svet: *„My muži sme se naučili považovať emócie a pocity za známky slabosti. To nám znemožňuje pochopiť vlastný emocionálny život a vzťahy. Zabraňuje to identifikácii emocionálnych potrieb., pretože ak sme necitlivší k sebe samým, ťažko môžeme byť vnímavejší k druhým. Čím sa staneme vnímavejší k sebe samým, tým budeme otvorenejší k druhým.“* (Seidler, 2003, s. 82).

4. Rozdělení rolí mužů a žen

Oakleyová (2000) ve své knize popisuje možnou teorii, která má počátky již u Adama a Evy. Popisuje, že Eva a Adam dělali od začátku v jejich vztahu všechny činnosti společně a k žádnému rozdělení nedocházelo. Pak ale Eva otěhotněla a byla oslabená, a Adam tak musel odhánět nebezpečná zvířata a získávat pro ně potravu sám. Právě těhotenství může být mezníkem, od kterého se v podstatě začínají rozlišovat činnosti na ryze ženské a mužské.

Většina kultur zastává model, že těhotná žena je zranitelnější než kdy jindy, a náročné činnosti zastává muž. I my, v naší společnosti, tento model zastáváme a respektujeme.

Oakleyová (2000) nám ale přibližuje kultury, které tento model nezastávají a ženu v těhotenství nevnímají popsaným způsobem. Těhotenství v těchto kulturách ženu nijak neomezuje. Například Tubatulabelské ženy a jejich společenství věří, že kdyby během těhotenství odpočívaly, došlo by k tloustnutí, což negativně působí na dítě, které se pak v břiše podle nich nemůže hýbat. Proto během těhotenství zdolávají hory a velmi těžce pracují. Dalším příkladem mohou být například Jaghanské ženy, které odpočívají po porodu patnáct minut až jeden den, a pak se hned zase vrátí ke svým každodenním činnostem. U Arapešů se muži i ženy starají o děti a zajišťují jejich každodenní péči naprosto stejným dílem. V případě, že je jeden rodič zaneprázdněn nějakou jinou činností – stavěním střechy, prací na poli nebo vařením, druhý rodič pečuje o dítě sám a nemá pocit, že by nějak zaskakoval toho druhého. Je tedy přirozené, že se starají o dítě stejnou měrou.

To, co my vnímáme jako správné, protože jsme na to zvyklí, neznamená, že je to jediná možnost fungování. Po celé planetě se můžeme setkat s různými rozděleními ženské a mužské role. Tato zjištění nás učí respektu a toleranci.

4.1 Historie vývoje ženské a mužské role

4.1.1 Patriarchát a matriarchát

Podle Karstena (2006) etnologové a antropologové většinou předpokládají, že před patriarchálním rozdělením společnosti fungovaly spíše společnosti založené na matriarchátu. Ze začátku byla podle všeho u homo sapiens hlavní hodnota právě v péči o potomky. Žena byla uctívána jako bohyně, která dokáže dítě porodit a kojit, zatímco muži, který těmito biologickými předpoklady nedisponuje, příslušely činnosti jako lov a obrana jeskyně. Postupný přechod od loveckých a sběračských společností ke společnostem chovatelů dobytka a zemědělců, což začalo být společensky váženější, přinesl ženám ztrátu jejich postavení.

Ženy neměly vliv na politicko-právní a ekonomickou oblast, jejich aktivita byla omezena na péči o děti a o domácnost. V této situaci byla jasná nadřazenost a převaha mužů, kterou ženy přijaly a zároveň s tím přijaly i vlastní méněcennost.

Gjuričová a Kubička (2003) uvádí, že ženy a muži byli zhruba do období osvícenství vnímány jako bytosti odlišné a bylo považováno za přirozené, že každá z nich má fungovat jiným způsobem.

Lipovetsky (1999, podle Gjuričová a Kubička, 2003) zmiňuje, jakým způsobem bylo popisováno ženské a mužské chápání a fungování v 5. a 4. století před Kristem v Athénách. Za ženskou přirozenost byl tenkrát vnímán nedostatek odvahy. Jejich místo bylo v domácnosti. Ženy byly vnímány jako slabé, ustrašené a iracionální. Muži na druhé straně jako silní, odvážní a racionální. Ovládali ženy a velkou část svého života trávili ve válkách. Jednalo se o dva naprosto rozdílné světy.

Gjuričová a Kubička (2003) také odkazují na středověkou literaturu. V této době byla mužská nadřazenost vysvětlována tím, že muž byl stvořen jako první, a tím pádem se jedná o bytost dokonalejší.

Co se týče zastoupení žen v politice, stále je možno pozorovat obrovské rezervy. Stejně tak není samozřejmostí, že ženy na stejných pracovních pozicích jako muži dostanou stejné platové ohodnocení. Domnívám se, že situace je v dnešní době v české společnosti rozhodně pro ženy nepřijatelnější, i když stále není zdaleka ideální. Ženy se postupně dobraly k tomu, že jejich úlohou není pouze péče o domácnost a děti. Mají právo volit, studovat vysoké školy a působit ve stejných pozicích jako muži. Postupně dochází k vyrovnávání rolí, kdy si partneři pečují o děti a domácnost rozdělují.

Poněšinský (2012) upozorňuje na extrém, že podle něho se ženy stávají sebevědomějšími, muži pak občas unikají do role muže v domácnosti, který vše toleruje a na všechno „kýve“. Podle Poněšického (2008) se ale jedná o reakci strachu z jejich ženy, která by si ve skutečnosti přála, aby její muž projevil porozumění a pevnost ve svých názorech a její emancipaci „ustál“.

4.1.2 Feminismus

Smetáčková a Vlková (2005) vysvětlují termín feminismus jako „*zájem o společenskou roli žen ve vztahu k mužům ve společnosti minulých i současných, vycházejících z přesvědčení, že ženy trpí a trpěly mnoha nespravedlnostmi v důsledku svého pohlaví. Politický jazyk a cíle moderního feminismu se zrodily ve francouzské revoluci a osvícenství. Feminismus čerpá z liberálních a racionalistických stejně jako z utopických a romantických idejí západní Evropy a není lehké jej definovat.*“ (Smetáčková, Vlková, 2005, s. 115).

Podle Oakleyové (2000) docházelo k výraznému řešení velkého počtu genderových otázek ve třech obdobích. První období bylo v letech 1540 až 1640, dále se jednalo o druhou polovinu 19. století a třetím obdobím je současná doba. V posledních dvou období začalo vznikat velké množství ženských hnutí. Vznikaly proto, že po příchodu industrializace vlastně nikdy nebyla vyřešena otázka postavení žen ve společnosti.

Ve zmíněných letech 1540 – 1640 se ženy snažily především svá práva ve společnosti udržet. V této době začalo docházet k pomalému nárůstu rovnoprávnosti mezi ženami a muži, a to především v oblasti obchodu a podnikání. K potenciální rovnoprávnosti se lidé stavěli buď jako k hrozbě, anebo s ní sympatizovali. Bylo to ale spíše způsobem, který nestaví ženu a muže vedle sebe, nýbrž bohužel proti sobě.

Oakleyová (2000) zmiňuje pár brožur, které vznikaly mezi lety 1540 – 1640. Jedná se například o Hic Mulier neboli mužatka: lék proti hříběcí jankovitosti dnešních pomužštělých žen (Hic Mulier: Or, the Man-woman: Being a Medicine to cure the Coltish Disease od the Staggers in the Masculine-Feminines of our Times) nebo brožura Johna Knoxe Hrůzná vláda žen (The Monstrous Regiment of Women) či na straně druhé Haec Vir neboli zženštilec (Haec Vir: Or the Womanish-Man) nebo brožura Roberta Vaughana Dialog na obranu žen proti zlomyslným pomlouvačům (A Dialogue in Defense of Women, against malicious detractors). Hlavním důvodem vzniku těchto brožur v Anglii byla skutečnost, že na anglickém trůnu seděla žena.

Oakleyová zmiňuje dokument viktoriánského dialogu z roku 1792 Mary Wollstonecraftové Obhajoba práv žen (Vindication of the Rights of Women), kde se otevřeně mluvilo o podřazenosti žen. Většina lidí vyvozovala z tohoto dokumentu závěr, že podřazenost žen je v souladu s přírodou, je přírodou dána, a tím je neměnná. Oakleyová zmiňuje také výrok Mary Wollstonecraftové: „Dejte ženě práva muže a ona tím získá i všechny jeho přednosti.“ Mary Wollstonecraftová tím upozorňovala na to, že „podřazenost ženy je důsledkem (nikoli příčinou) postavení ženy ve společnosti a že přestanou-li lidé v tuto podřazenost věřit a jednat podle ní, přestanou být ženy podřazenými.“ (Oakleyová, 2000, s. 17).

Oakleyová (2000) upozorňuje, že asi od roku 1830 až do prvních desetiletí 20. století se řešila především otázka diskriminace žen. Bylo to především kvůli stereotypu, že žena není schopna využít její vzdělání, dále kvůli nemožnosti žen účastnit se voleb a v neposlední řadě šlo o právní postavení ženy ve vztahu k jejímu otci či manželovi, kdy pojmenovává vztah jako závislý či dokonce parazitující.

Oakleyová zmiňuje výrok jednoho z příznivců feminismu v roce 1825, který se vyjádřil, že: „Domov ... je pro ženu nekonečným vězením. Její manžel si jej maluje jako příbytek tichého štěstí, ovšem sám neváhá si mimo domov užívat jiného, ani ne tolik klidného, štěstí... Domov je pro něho domovem se vším, co potřebuje, a uprostřed toho všeho je ta nejubožejší ze všech věcí, jeho krmicí stroj, manželka.“ „Úniku z tohoto domácího vězení, ze stereotypu pasivní poslušné manželky, lze podle feministek dosáhnout pouze vydobytím práv mimo domov.“ (Oakleyová, 2000, s. 18).

Na tomto místě uvádím úryvek ze sexuální příručky Rady a pokyny pro mladou nevěstu, kterak se chovati a jak zacházeti s intimními a osobními vztahy ve svazku manželském ku prospěchu nezrušitelnosti této požehnané svátosti a pro slávu Boží z roku 1894: „Ve chvíli, kdy má nevěsta oblečenou košili a zhasla už všechna světla, postaví se tiše k posteli a očekává svého ženicha. Ten když tápavě vstoupí do místnosti, neměla by žena vydávati žádného zvuku, neboť by

tomu mohl porozumět jako povzbuzení. Měla by ho nechat tápati ve tmě. Vždy jest třeba naděje, že třeba zakopne a způsobí si malé zranění, kterého by žena mohla využít jako výmluvy a odepřít mu pohlavní styk. Když ji najde, měla by manželka ležeti co nejtoporněji. Jakýkoli pohyb z její strany by si mohl optimistický manžel vyložit jako vzrušení sexuální.“ (Smetáčková, Vlková, 2005, s. 119).

Podle Oakleyové (2002) byl v lidech velký strach ze změny. Měli obrovské obavy z toho, že emancipace změní fungování společnosti, na kterou jsou zvyklí. Proto se velká část z nich stavěla proti feminizmu.

Podle Oykeyové (2000) se dnešní bojovníci, kteří bojují za osvobození žen, liší od feminizmu, které bojovalo za ženy dříve. Upozorňují na to, že nejen ženy, ale i muži mohou v podstatě trpět nedostatkem osobní svobody. Jedná se zde tedy o bojování proti stereotypům u obou pohlaví.

4.1.3 Vnímání ženské a mužské role v současnosti

Podle Karstena (2006) to mají ženy v profesní sféře mnohem složitější a těžší než muži a ženy jsou také podle něho na pracovním trhu diskriminovány stejně jako dříve. Dokládá to příkladem, že vyučené učnice mívají lepší studijní výsledky než učňové, přesto ale často hledají o dost složitěji vyhovující místo.

Na svých pracovních pozicích nejsou podle Karstena (2006) finančně hodnoceny stejně jako muži, ale o něco hůře. Nezaměstnané jsou až čtyřikrát častěji než muži, a častěji se jim stane, že dostávají výpověď ze zaměstnání. Důvodem je podle Karstena těhotenství a mateřství, které jsou pro zaměstnavatele zbytečnou přítěží a výdaji. Nejedná se pouze o vyplacení mateřské dovolené, ale také o to, že v této době nemohou dostat výpověď, nebo nesmějí pracovat kvůli těhotenství s nebezpečnými látkami. Kvůli menší fyzické síle mají například zakázáno zvedat těžká břemena nebo jednoduše nezastanou oproti mužům některé fyzické práce. Ženy se musejí mnohem více pokoušet o kompromisy. Mají pak pocit, že ani jedno nedělají pořádně. Ani svoji profesi. Ani péči o domácnost a děti, což často vede k osobnímu nespokojení a také nespokojenosti v partnerství. Otázku kompromisů nemusí muži často vůbec řešit. Partnerka jim pro péči o děti připadá vhodnější a schopnější, vydělávají většinou více peněz, a tak péče o dítě připadá převážně na ni.

Je důležité zmínit, že zaměstnanost českých žen nevedla k rovnosti s muži. Žena tak často kombinuje práci a rodinu, ale na tradičním rozdělení rolí se zas tolik nemění. V této souvislosti bych ráda uvedla výrok specialistky na rodinné právo Daniely Kovářové, který vyslovila v pořadu DVTV rozhovoru s Martinem Veselovským, kde tvrdila, že žena nemá ve vztahu stejná práva jako muž. V domácnosti a ve vztazích mají ženy podle ní mnohem víc povinností než muži. Na závěr rozhovoru vyjádří myšlenku, že ženy se podle ní vrátí k ženskosti, umění svádět, ke kouzlu, jímž na muže působí po celá staletí.

Formulace tohoto výroku není podle mého názoru bezchybná a nutí mě k zamyšlení, zda to nemůže být částečně způsob, jak by ženy mohly řešit svoji nespokojenost odlišně než doposud. Než bojovat proti rozdílům a snažit se o jejich vymýcení, připadá mi cesta respektu a přijímání rozdílů mezi muži a ženami řešením. Vážení si rozdílů, vzájemné se doplnění a ukotvení se svém ženství, nebo mužství. Vždyť bez smutku by nebyla radost, bez lásky nenávisť, bez tmy světlo.

I přes zažitě stereotypy, se kterými se ženy potýkají, je po roce 1990 definice rolí žen a mužů stále náročnější. Vždyť ještě v minulém století bylo zvykem, že žena se starala o rodinu a domácnost a muž byl živitelem rodiny. Dá se říci, že se role řídily tradicí. Dnes se role mužů a žen začaly velmi mísit.

Trapková (2014) zmiňuje, že ženy jsou přirozeně vybaveny trpělivostí, která jim pomáhá vyladit biologické rytmy svého dítěte. Jedná se podle ní o velkou dřinu, která nelze měřit ani vážit, nevidíme ji, zato ale poznáme a pocítíme, když není a schází nám. Trapková v podstatě tvrdí, že ženy jsou proti přírodě, když se snaží role vyrovnat a o děti v rodině více pečuje muž a žena se věnuje kariéře. Matka, která je příliš zaměstnaná, ovlivňuje nervovou soustavu jejího dítěte, které se bude později ke svým dětem chovat stejně a pevné citové pouto nevytvoří. Podle jejího tvrzení je nesmírně důležité, aby si matka s dítětem vytvořily pevné citové pouto, jež otec nemůže nahradit. Zmiňuje, že v tomto směru u nás napáchala problémy doba komunistického režimu, kdy byly matky půlročních dětí nuceny dávat své děti do jeslí a chodit do práce. Dále uvádí příklad, kdy byly německým matkám v době druhé světové války odebírány děti hned po porodu. Jedná se o nenapravitelné trauma, které matky i jejich děti zažily.

Dříve bývaly role mužů a žen mnohem více jasně rozdělené. V dnešní době se vyskytuje u každé rodiny vlastní jedinečné uspořádání. Rodina má vlastní pravidla a díky tomu můžeme brát mnohem větší ohled na individuální potřeby partnerů, můžeme tak vnímat každého jako jedince s vlastními specifickými potřebami, ale zároveň to často přináší jistou nejasnost, nedorozumění mezi partnery a zmatek. Aby byli všichni spokojeni, aby došlo v tomto ohledu k rovnováze, harmonii a porozumění, je potřeba o svých potřebách komunikovat a společně je sladit, i když to může být těžké. Podle mého názoru je ale naprosto nezbytné, aby si každý pár, každá rodina, utvořili takové fungování rolí, které jim vyhovuje. Aby se nekoukali na sousedy, přátele, známé, kamarády, ale řešili tuto problematiku podle sebe a podle svých vlastních potřeb.

V souvislosti s popsány změnami rolí mě napadají otázky, které jsou vlivem těchto změnám rolí trochu nejasné. Co očekávat od ženy? Jaká je role muže ve společnosti? Jaká je jeho náplň? Odpovědi na tyto otázky nejsou tak jasně dané jako dříve. Lidem se vždy lépe žije, když nemají moc velký rozptyl, moc velkou možnost volby. Musí si určit sami, co jim vyhovuje a co nikoliv. Co je pro ně dobré a co naopak špatné. V těchto tématech se člověk mnohem více orientuje, když se naučí znát sebe samotného. Svoje potřeby. Když respektuje sám sebe, dokáže respektovat i lidi kolem sebe. To je podle mého odpověď na všechna zmíněná nedorozumění a konflikty.

Chvála a Trapková (2014) se obávají, že pokud bude dále docházet k postupnému odstraňování rozdílů mezi muži a ženami, může stoupat genderový chaos. V naší společnosti tak bude ubývat nově narozených dětí, a nebude docházet k rozvoji naší kultury. Vnímání rozdílnosti rodičů je podle nich pro dítě naprosto klíčové. Upozorňují také na to, že dítě by se mělo narodit do rodiny, která má přirozeně stránku mateřskou a otcovskou a obě jsou stejně podstatné. Na toto konto zmiňují studii vedenou Glorií Mak z roku 2013, která potvrdila, že mládřata myši, o které se starají oba rodiče, mají o dost bohatší neurogenezi než myši mládřata, která vyrůstala pouze s jedním rodičem. Díky odlišnostem se rodiče doplňují, a tvoří tak celek. Tato skutečnost je podstatná pro správné fungování dítěte. Podle nich páry, které zplodí potomka, často až tak neprožívají, že se rozešli a nedochází jim, jak velký dopad to na jejich dítě má. Otec a matka jsou pro něj celým světem a zdrojem bezpečí. Rozhodně nevnímají dnešní trend rozvodů jako něco pozitivního.

5. Metodologie

Pro svůj výzkum jsem si zvolila metody dotazníku a rozhovoru. Prostřednictvím zvolených metod hodlám získat informace od určeného počtu respondentů, které následně podrobím analýze, jež vyústí v závěry strukturované dle vytčených generací žen a mužů.

Otázky v dotazníku jsem stavěla tak, abych se dozvěděla, jaké pohlaví má podle lidí více povinností a jaké rozdělení rolí oni sami upřednostňují. Otázkou, zda vnímají nějaké mé vyjmenované vlastnosti jako typicky ženské, nebo mužské, mám v plánu zjistit, do jaké míry v naší společnosti vládou zaběhnuté stereotypy. Vlastnosti všeobecně vnímané jako typicky ženské a mužské jsem zvolila dle knihy Harmuta Karstena *Ženy - muži: genderové role, jejich původ a vývoj*. Dále jsem tyto obohatila o vybrané vlastnosti z Dotazníku k měření pohlavně specifických znaků (srov. Spence a kol., 1975), který se dodnes využívá při výzkumech, a na který Karsten odkazuje (Karsten 2006, s. 25 - 26).

Svoji bakalářskou práci jsem se rozhodla obohatit o metodu polostrukturovaného rozhovoru, abych získala názory různých osobností napříč generacemi mužů a žen za účelem většího vhledu do celé problematiky.

Pokládané otázky v rozhovorech jsem volila tak, aby doplnily výsledky dotazníků. Především mi šlo o to, aby se se mnou zvolení respondenti podělili o svoji minulost a současnost, co se týče rozdělení rolí, aby se vyjádřili ohledně názorů na rozdělení rolí mužů a žen, a aby z jejich odpovědí byly zřejmé postoje, jaké lidé k této problematice mohou zaujímat.

6. Předpoklady a hypotézy výsledků šetření

Vlivem množství literatury, kterou jsem měla možnost z této oblasti prostudovat, a vlivem velkého množství různorodých názorů týkající se této problematiky, stanovuji předpoklad, že z výsledků výzkumu bude patrné několik závěrů. Napříč generacemi se budou pohledy ohledně toho, zda mají více povinností spíše ženy, nebo spíše muži, částečně lišit. Přesto předpokládám hlavní výsledek, kterým bude zjištění, že převážně muži i ženy různých generací vnímají, že více povinností mají spíše ženy.

U rozdělení rolí mužů a žen například ve vztahu k péči o domácnost, k péči o děti, nebo vydělávání peněz předpokládám odlišné názory v přímé návaznosti na generaci a pohlaví respondentů. Očekávám, že mladší lidé budou mít více pocit, že rozdělení rolí není jasně dané a na pohlaví v tomto případě nezáleží. U starší generace na druhou stranu presumuji, že budou v rozdělení rolí upřednostňovat tradiční model, kdy žena uklízí, vaří, stará se o děti a muž se stará o finanční zabezpečení rodiny.

Výsledek otázky, zda lidé vnímají nějaké vlastnosti jako typicky ženské, či mužské je obtížné dopředu odhadnout. I pro mne bude obohacující a do určité míry překvapivé, zda a případně do jaké míry ve společnosti vládou stereotypy ohledně vnímání vlastností ve vztahu k pohlaví.

V případě rozhovorů očekávám, že se setkám s protichůdnými názory, kdy budu moci díky věkové různorodosti svých respondentů porovnat jejich názory na základě míry jejich zkušeností a ideálů. Těším se na různorodost a pestrost odpovědí respondentů, které jsem pro rozhovory vybrala.

Velmi zajímavé bude mé osobní zjištění, zda a jak moc jsem ovlivněna předsudky a stereotypy, které vyplýve z konfrontace předpokladů, hypotéz a výsledných zjištění výzkumu.

7. Výzkum pomocí dotazníků

7.1 Cíl a předmět

Cílem mého výzkumu je zjistit, jak se k rozdělení rolí lidé staví. Zda preferují, když určité činnosti vykonává jedno z pohlaví, nebo zda spíše upřednostňují, když vybrané činnosti vykonává muž i žena a na pohlaví podle nich v tomto případě nezáleží. Zda si lidé myslí, že v životě mají více povinností spíše ženy, nebo spíše muži, nebo jsou na tom obě pohlaví stejně. Také jsem zjišťovala, zda lidé vnímají nějaké typické ženské a mužské vlastnosti.

7.2 Respondenti

Ve svém výzkumu jsem se chtěla zaměřit na to, jak odlišné je vnímání různých generací. Stanovila jsem si tři věkové skupiny. První věkově nejmladší skupinu jsem ohraničila 18 - 35 lety, druhá skupina se pohybuje věkově od 36 do 49 let a třetí 50 let a více.

Lákalo mě, že se budu ve svém výzkumu moct zaměřit na každou generaci zvlášť a díky svým výsledkům určit, zda se každá z těchto věkových skupin vyznačuje něčím, co je pro každou věkovou skupinu typické, čím se tyto skupiny mezi sebou liší a jak různé jsou jejich názory, nebo v čem se naopak shodují.

Kromě pohlaví a věku jsem se u svých respondentů zajímala také o jejich nejvyšší dokončené vzdělání a zaměstnání, abych se vyvarovala toho, že bude můj výzkum probíhat mezi lidmi s podobným způsobem života. Snažila jsem se o rovnoměrný sběr mezi muži, ženami, vysokoškolsky vzdělanými lidmi, lidmi s maturitním vzděláním nebo středními odbornými školami, či pouze základním vzděláním.

Každé této skupině jsem rozdala po třiceti dotaznících. Vždy 15 dotazníků mužům a 15 dotazníků ženám. Dohromady jsem tedy sbírala data z 90 dotazníků.

7.3 Způsob sběru dat

Dotazníky jsem dávala příležitostně přátelům, kamarádům, rodině, známým a spolužákům. Velkou část dotazníků jsem dala k vyplnění mé matce a otci do jejich zaměstnání, jelikož se tam vyskytuje velké množství lidí podobného věku. Oslovila jsem také například své bývalé spolužáky ze základní školy, kteří se vyučili na střední odborné škole. Z důvodu snahy o různorodost jsem oslovila každého, u koho byla příležitost a kdo se mi pro můj výzkum do role respondenta hodil.

7.4 Výsledky dotazníků

1. Kdo má podle vašeho názoru v životě více povinností?

Ženy a muži z 1. věkové skupiny 18 – 35 let

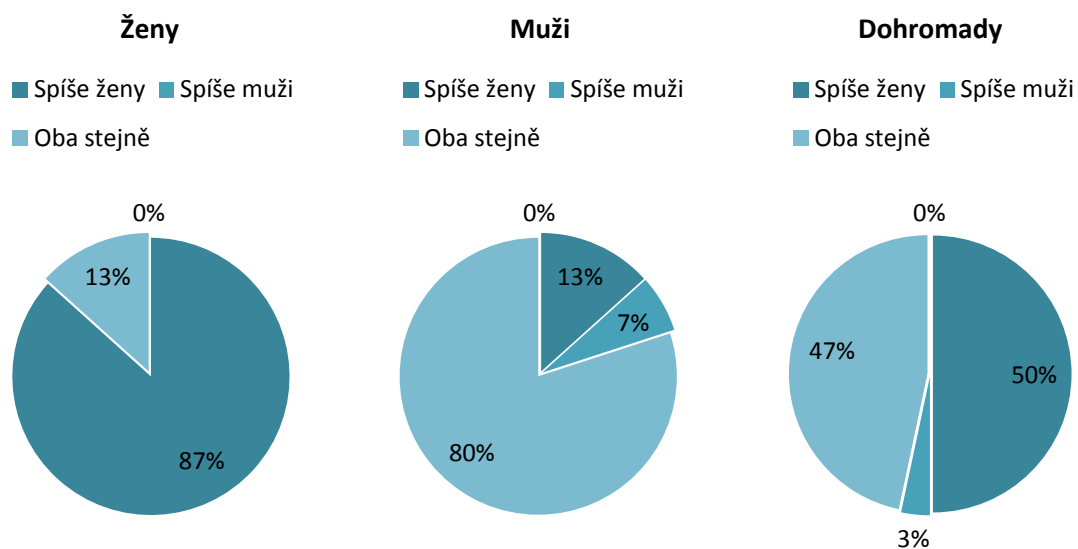
87 % žen z této věkové skupiny si myslí, že mají více povinností spíše ženy. Zbýlých 13 % žen si myslí, že mají obě pohlaví stejné množství povinností. Žádná žena nemá pocit, že by měli více povinností spíše muži.

Naopak 80 % mužů v této věkové skupině se domnívá, že mají obě dvě pohlaví stejně povinností. 13 % mužů si myslí, že více povinností mají spíše ženy a pouze 7 % dotázaných mužů se domnívá, že mají více povinností spíše muži.

V této věkové skupině si tedy 50 % všech respondentů myslí, že více povinností mají spíše ženy a 47 % lidí se domnívá, že oba mají stejně povinností. Pouze 3 % lidí z této věkové skupiny si myslí, že více povinností mají spíše muži.

V této věkové skupině si tedy 50 % všech respondentů myslí, že více povinností mají spíše ženy a 47 % lidí, si myslí, že oba mají stejně povinností. Pouze 3 % lidí z této věkové skupiny si myslí, že více povinností mají spíše muži.

Soubor grafů č. 1:

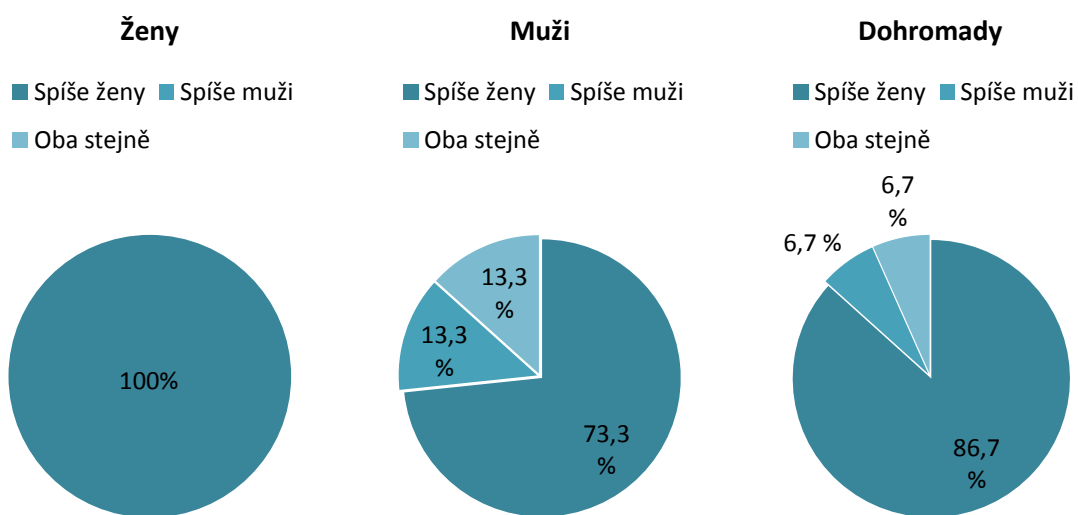
Ženy a muži z 2. věkové skupiny 36 – 49 let

V 2. věkové skupině si 100 % žen myslí, že mají více povinností spíše ženy. Žádná žena nemá pocit, že by měli více povinností spíše muži. Žádná žena nemá pocit, že by měli obě pohlaví povinností stejně.

73,3 % mužů se domnívá, že mají více povinností spíše ženy. 13,3 % mužů si myslí, že více povinností mají spíše muži a 13,3 % dotázaných mužů se domnívá, že mají obě pohlaví povinností stejně.

V 2. věkové skupině si tedy 86,7 % všech respondentů myslí, že více povinností mají spíše ženy. 6,7 % respondentů, je toho názoru, že více povinností mají spíše muži a shodných 6,7 % respondentů si myslí, že mají obě pohlaví povinností stejně.

Soubor grafů č. 2:

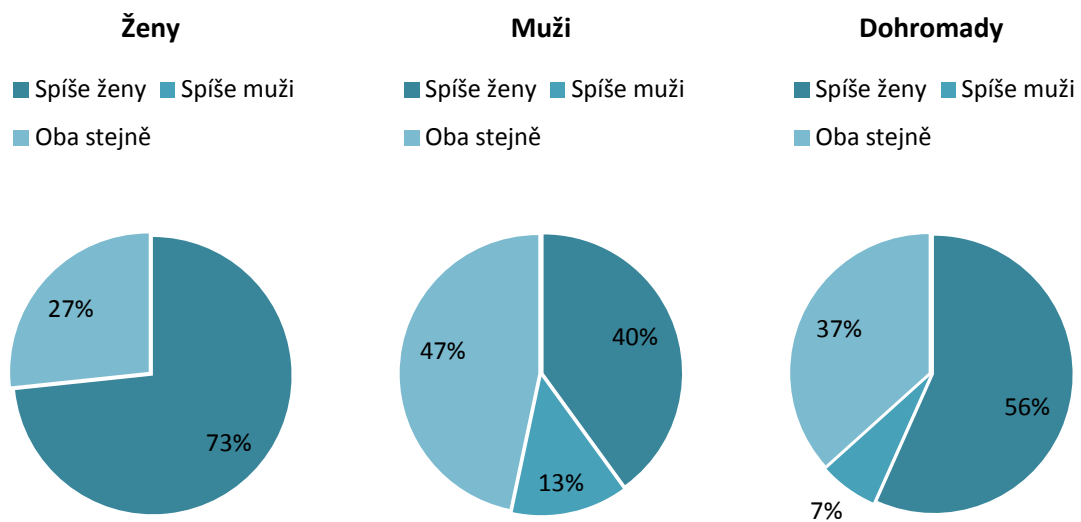
Ženy a muži z 3. věkové skupiny 50 let a více

V 3. věkové skupině si 73 % žen myslí, že mají více povinností spíše ženy. 27 % žen si myslí, že mají obě pohlaví stejně povinností. Žádná žena nemá pocit, že by měli více povinností spíše muži.

47 % mužů se domnívá, že mají obě pohlaví stejně povinností. 40 % mužů se domnívá, že mají více povinností spíše ženy. 13 % mužů si myslí, že více povinností mají spíše muži.

V 3. věkové skupině si 56 % všech respondentů myslí, že více povinností mají spíše ženy. 37 % respondentů, si myslí, že mají obě pohlaví povinností stejně. A konečně 7 % respondentů si myslí, že mají více povinností spíše muži.

Soubor grafů č. 3:

2. Preferujete, když níže uvedené činnosti vykonávají spíše muži, ženy nebo je to podle vás záležitost obou pohlaví?

Ženy z 1. věkové skupiny 18 – 35 let

Ženy z této věkové skupiny upřednostňují, a to 53 % žen, když vaření vykonávají obě pohlaví, 34 % vyhovuje, když vaří spíše ženy a názor, že jim vyhovuj, když vaří spíše muži, má 13 % žen.

Co se týče péče o dítě, mají ženy pocit, že z 80 % je to záležitost obou pohlaví a 20 % z této věkové skupiny zaškrtnulo, že upřednostňují, když péči o dítě zajišťují spíše ženy. Žádná žena nevnímá péči o dítě jako činnost hodnou spíše pro muže.

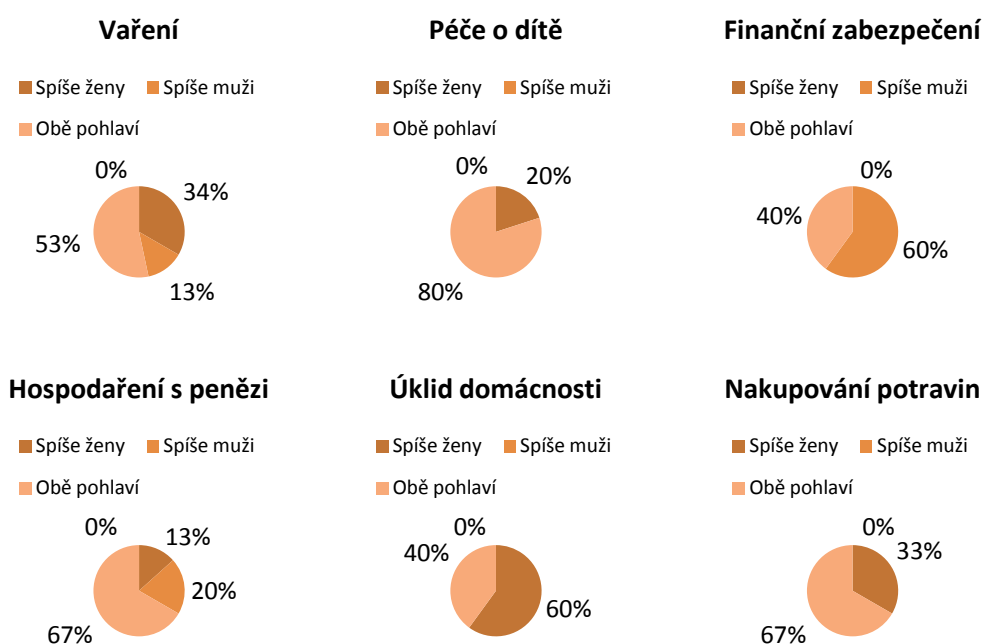
60 % žen upřednostňuje, když finanční zabezpečení zajišťuje muž, 40 % žen z této věkové skupiny vnímá, že je to záležitost obou pohlaví a žádná žena nemá pocit, že je to činnost spíše pro ženy.

V hospodaření s penězi jsou ženy na tom tak, že 67 %, žen vnímá, že se o tuto činnost mají starat obě pohlaví, z 20 % spíše muži a ze 13 % spíše ženy.

Úklid domácnosti spadá podle žen z této věkové skupiny v 60 % spíše na ženy a ze 40 % na obě pohlaví.

Nakupování potravin vnímá 67 % žen z této věkové skupiny jako činnost, kterou vykonává obě pohlaví a 33 % žen je toho názoru, že je to spíše činnost, kterou zajišťují ženy

Soubor grafů č. 4:

Muži z 1. věkové skupiny 18 – 35 let:

Podle mužů z této věkové skupiny je vaření činnost, kterou by měly vykonávat obě pohlaví. Myslí si to 73 % mužů. 18 % se domnívá, že je to činnost spíše pro ženy a 9 % mužů z této věkové skupiny upřednostňuje, když vaření vykonává muž.

Co se týče péče o dítě, je 93 % mužů toho názoru, že je to záležitost obou pohlaví a 7 % upřednostňuje, když o dítě pečují spíše ženy.

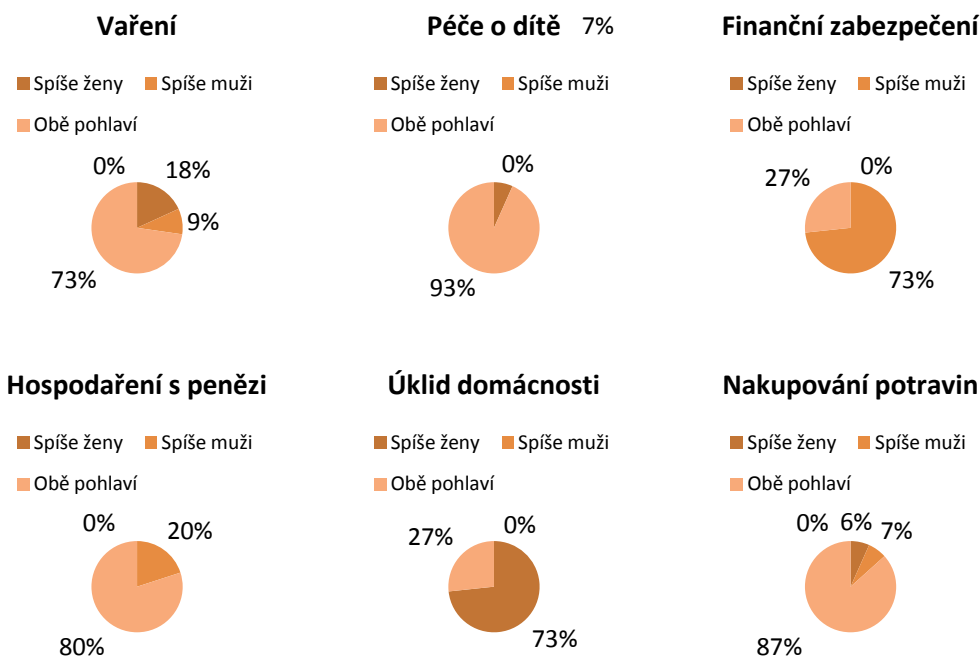
Finanční zabezpečení je podle 73 % mužů z této věkové skupiny záležitostí, kterou vykonávají spíše muži a podle 27 % mužů se o finanční zabezpečení starají obě pohlaví.

Hospodaření s penězi je činnost, u které 80 % mužů upřednostňuje, když se o ni stará obě pohlaví a 20 % mužů je toho názoru, že se jedná o činnost, kterou by měli mít na starosti spíše muži.

73 % mužů z této věkové skupiny vnímá úklid domácnosti jako činnost vhodnou spíše pro ženy a zbylých 27 % mužů je pro to, aby se o úklid domácnosti starala obě pohlaví.

Nakupování potravin vnímá 87 % mužů z této věkové skupiny jako činnost pro obě pohlaví, zbylých 7 % jako činnost spíše vhodnou pro muže a 6 % upřednostňuje, když nakupování potravin obstarávají ženy.

Soubor grafů č. 5:

Společné výsledky žen a mužů z 1. věkové skupiny 18 – 35 let:

73 % mužů a žen z této věkové skupiny upřednostňuje, když je vaření záležitostí obou pohlaví, 18 % vnímá tuto činnost jako činnost spíše pro ženy a zbylých 9 % upřednostňuje, když vaří spíše muži.

Co se týče péče o dítě, 93 % mužů a žen z této věkové skupiny vnímá tuto činnost jako záležitost obou pohlaví. Zbylých 7 % vnímá péči o dítě jako činnost vhodnou spíše pro ženy.

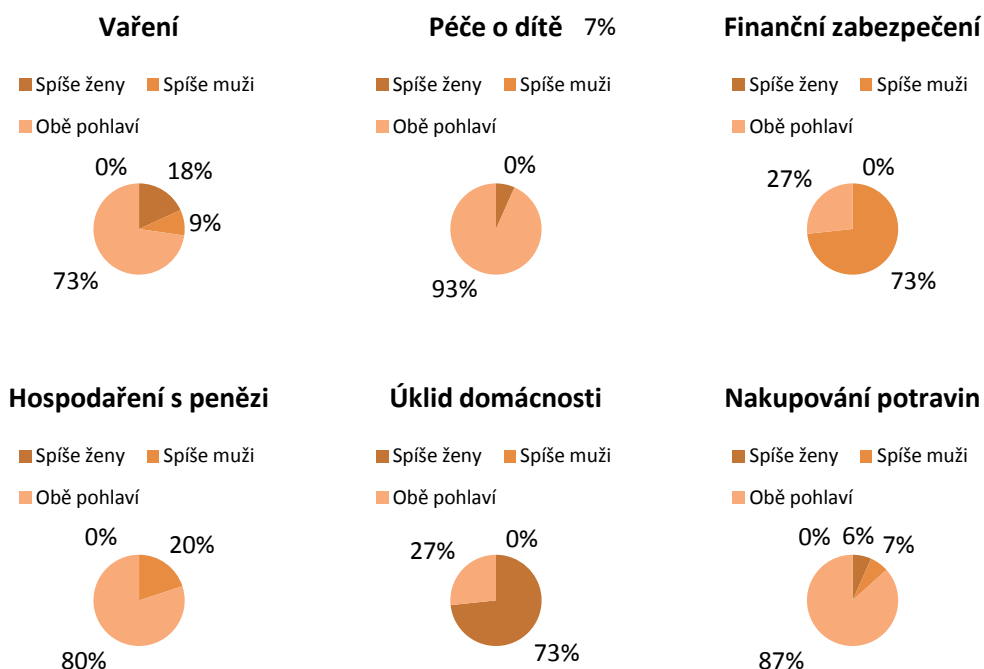
Otázka finančního zabezpečení je vnímána muži a ženami z této věkové skupiny ze 73 % jako činnost vhodná spíše pro muže a 27 % upřednostňuje, když je to záležitost obou pohlaví.

80 % žen a mužů z této věkové skupiny vnímá hospodaření s penězi jako záležitost, o kterou by se měla starat obě pohlaví. Zbylých 20 % nechává tuto činnost spíše mužům.

Úklid domácnosti je ze 73 % u této věkové skupiny činností spíše pro ženy. 27 % mužů a žen ji pak vnímá jako činnost, kterou by měla vykonávat obě pohlaví.

87 % žen a mužů vnímá nakupování potravin jako činnost, o kterou by se měla starat obě pohlaví. 7 % upřednostňuje, když nakupování potravin vykonávají spíše muži a 6 % zase sympatizuje s tím, když je tato činnost spíše v rukou ženy.

Soubor grafů č. 6:

Ženy z 2. věkové skupiny 36 – 49 let:

71 % žen z této věkové skupiny vnímají vaření jako činnost pro obě pohlaví. Zbýlých 29 % upřednostňuje, když tuto činnost vykonávají spíše ženy.

Co se týče péče o dítě, 53 % z této věkové skupiny si myslí, že je to činnost spíše pro ženy a 47 % žen pak vnímá, že se jedná o záležitost obou pohlaví.

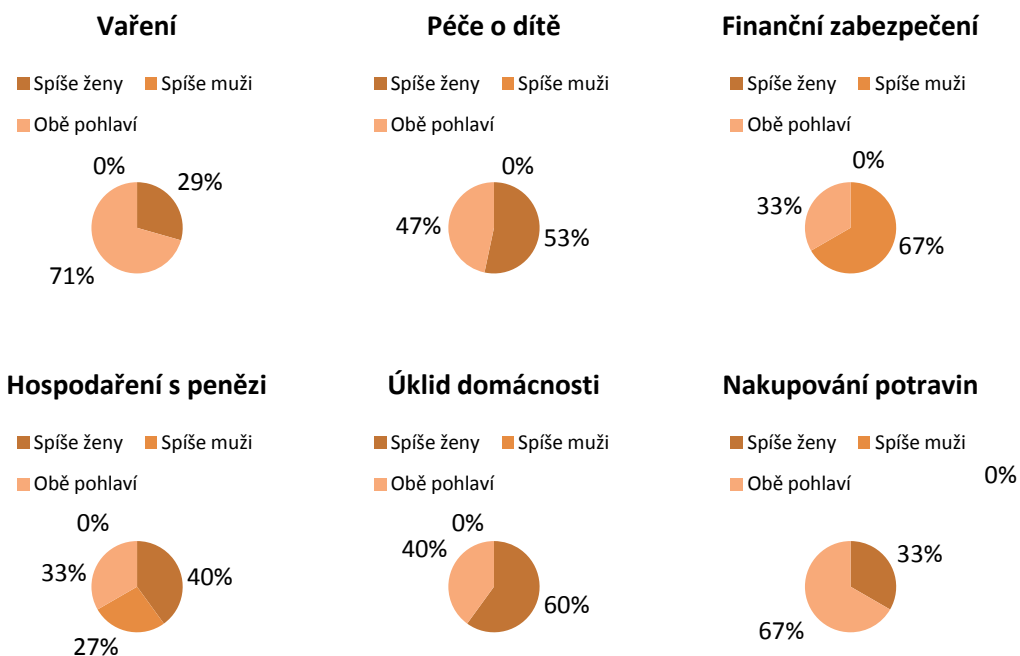
Finanční zabezpečení je pak podle žen z této věkové skupiny spíše činností vhodnou pro muže. Myslí si to 67 % žen a zbýlých 33 % upřednostňuje, když se jedná o záležitost obou pohlaví.

Hospodaření s penězi je pak podle žen z této věkové skupiny činností, kterou upřednostňují, když se o ni starají spíše ženy, vnímá to tak 40 % žen. Ostatních 33 % má radši, když se o hospodaření peněz starají obě pohlaví a zbýlých 27 % si myslí, že je to činnost, která náleží spíše mužům.

Co se týká úklidu domácnosti, 60 % žen se domnívá, že je nejlepší, když uklízí doma spíše ženy, zbýlých 40 % upřednostňuje rozdělení mezi obě pohlaví.

Nakupování potravin je činnost vnímaná ženami z této věkové skupiny jako činnost, která náleží oběma pohlavím. Tento názor sdílí 67 % žen. 33 % žen pak upřednostňuje, když tuto činnost vykonávají spíše ženy.

Soubor grafů č. 7:

Muži z 2. věkové skupiny 36 – 49 let:

53 % mužů z této věkové skupiny upřednostňuje, když je vaření záležitostí obou pohlaví. 40 % má pak radši, když je vaření v rukou žen. Zbylých 7 % mužů jsou raději pro opak a to, že se o vaření starají muži.

V otázce péče o dítě sdílí 67 % mužů názor, že se jedná o činnost, kterou by měly vykonávat spíše ženy. 33 % mužů z této věkové skupiny potom vnímá péči o dítě jako záležitost obou pohlaví.

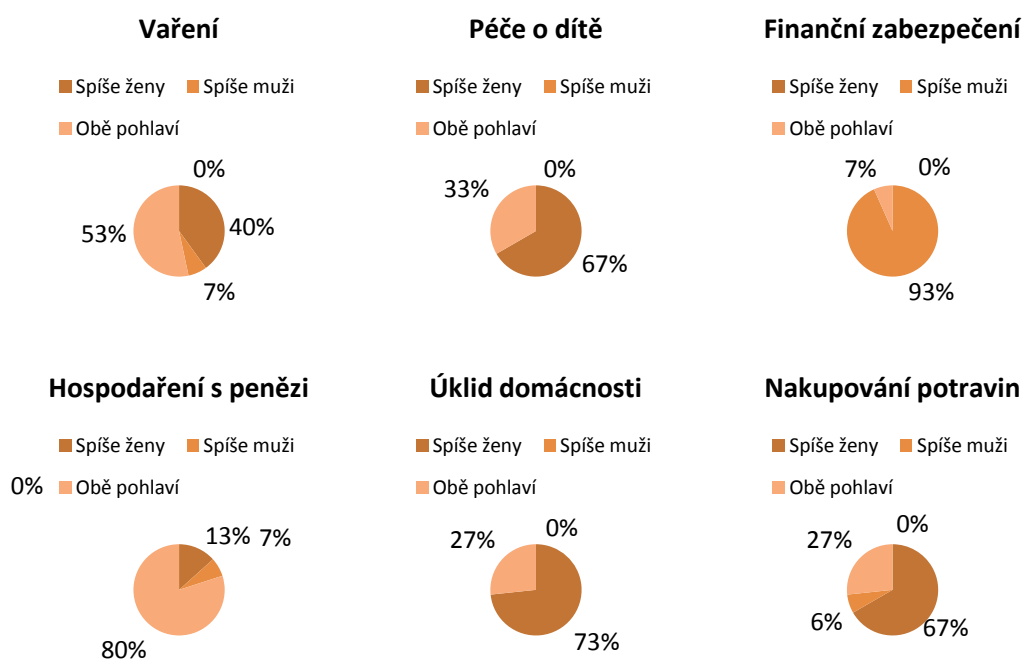
Co se týče finančního zabezpečení. Jednoznačně ji vnímají muži z této věkové skupiny jako záležitost, která přísluší spíše mužům. Myslí si to 93 % mužů z této věkové skupiny. Zbylých 7 % finanční zabezpečení vnímá jako záležitost, kterou by měla řešit obě pohlaví.

Hospodaření s penězi je podle 80 % mužů činnost, která náleží oběma pohlaví. 13 % mužů se pak domnívá, že by se o hospodaření s penězi měly starat spíše ženy a zbylých 7 % mužů vnímá tuto činnost jako vhodnou spíše pro muže.

U úklidu domácnosti upřednostňuje 73 %, když tuto činnost vykonávají spíše ženy. 27 % pak vyhovuje, když je to záležitostí obou pohlaví.

Co se týče nakupování potravin, 67 % mužů z této věkové skupiny má rádo, když se o tuto záležitost starají spíše ženy. Zbylých 27 % upřednostňuje, když je to záležitost obou pohlaví a 6 % mužům pak vyhovuje, když potraviny nakupují spíše muži.

Soubor grafů č. 8:

Společné výsledky žen a mužů z 2. věkové skupiny 36 – 49 let

60 % žen a mužů z této věkové kategorie vyhovuje, když je vaření záležitostí obou pohlaví. 37 % vyhovuje, když je vaření spíše činností, kterou vykonávají ženy a 3 % mužů a žen zase pro změnu vyhovuje, když vaří spíše muži.

60 % žen a mužů z této věkové skupiny upřednostňuje, když je péče o dítě spíše činností, kterou převážně obstarávají ženy. Zbýlých 40 % mužů a žen zase upřednostňuje, když je tato činnost rozvržena mezi obě pohlaví.

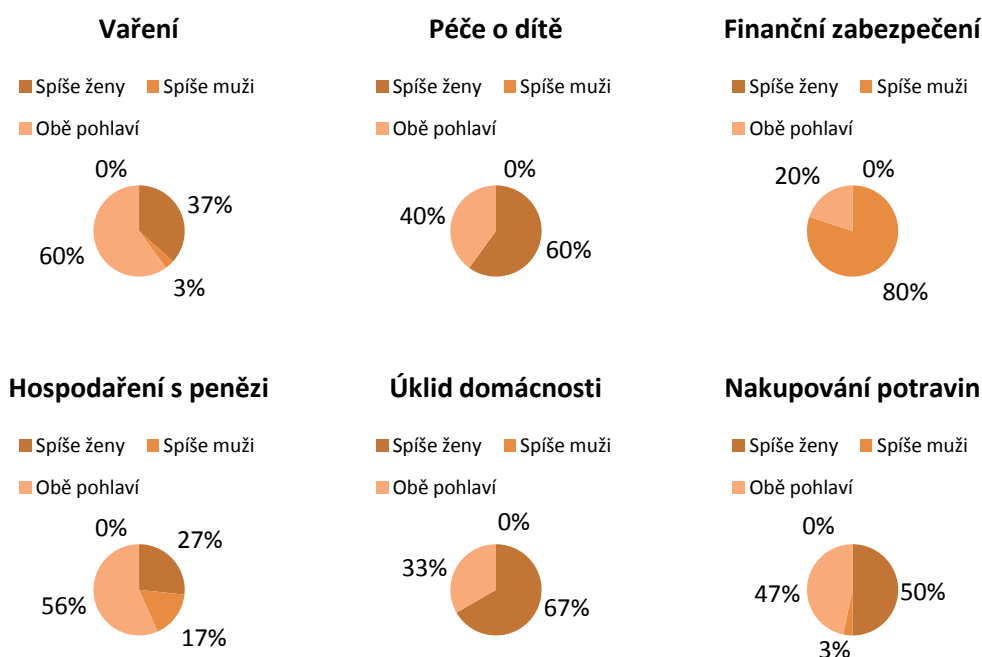
V otázce finančního zabezpečení se shodlo 80 % žen a mužů, že se jedná o činnost, která náleží spíše mužům. 20 % potom tvrdí, že jde o záležitost obou pohlaví.

Hospodaření s penězi je podle 56 % mužů a žen z této věkové skupiny záležitostí obou pohlaví. 27 % upřednostňuje, když se o hospodaření s penězi starají ženy a zbýlých 17 % žen a mužů zase pro změnu upřednostňují, když se o hospodaření s penězi starají spíše muži.

Uklízení domácnosti je podle mužů a žen z této věkové skupiny spíše činností, u které upřednostňují, když ji vykonávají ženy. Myslí si to 67 % žen a mužů. 33 % pak úklid domácnosti vnímá jako činnost, kterou vykonávají obě pohlaví.

50 % žen a mužů preferuje, když se o nakupování potravin starají spíše ženy. 47 % mužů a žen z této věkové skupiny zase pro změnu dává přednost, když se o nakupování potravin starají obě pohlaví. Zbýlá 3 % upřednostňují, když tuto činnost vykonávají spíše muži.

Soubor grafů č. 9:

Ženy z 3. věkové skupiny 50 let a více:

60 % žen z této věkové kategorie preferuje, když vaření vykonávají obě pohlaví. 40 % žen dává přednost, když tuto činnost vykonávají spíše ženy.

60 % žen z této věkové skupiny upřednostňuje, když o dítě pečují spíše ženy. 40 % žen preferuje, když se jedná o záležitost obou pohlaví.

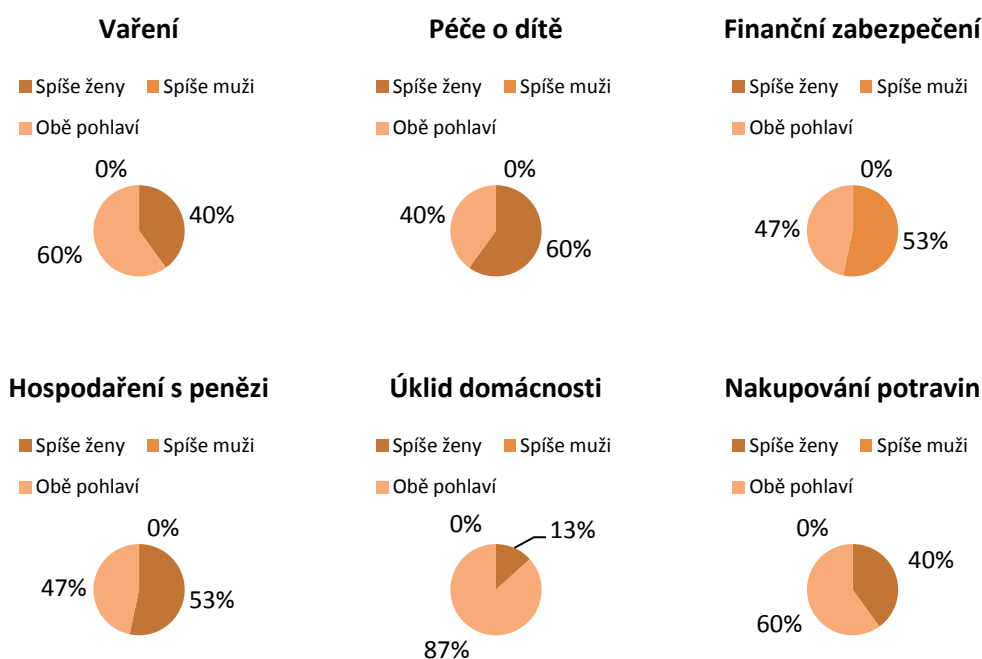
Co se týká finančního zabezpečení, 53 % žen sdílí pocit, že se jedná o činnost, u které dávají přednost, když ji vykonávají spíše muži. 47 % žen z této věkové skupiny pak upřednostňuje, když se o finanční zabezpečení starají obě pohlaví.

V otázce hospodaření s penězi se 53 % žen shodlo, že se jedná o činnost, u které preferují, když ji vykonávají spíše ženy. 47 % zase pro změnu preferuje, když se o hospodaření s penězi starají obě pohlaví.

87 % žen z této věkové skupiny se jednoznačně shodlo, že upřednostňují, když se o úklid domácnosti starají obě pohlaví. Zbýlých 13 % preferují, když v domácnosti uklízejí spíše ženy.

Nakupování potravin je podle 60 % žen z této věkové skupiny záležitostí, u které dávají přednost, když ji vykonávají obě pohlaví. 40 % žen pak upřednostňuje, když se o nakupování potravin starají spíše ženy.

Soubor grafů č. 10:

Muži z 3. věkové skupiny 50 let a více:

80 % mužů z této věkové skupiny preferuje, když vaření vykonávají spíše ženy, 20 % mužů pak dává přednost, když se jedná o činnost, kterou vykonávají obě pohlaví.

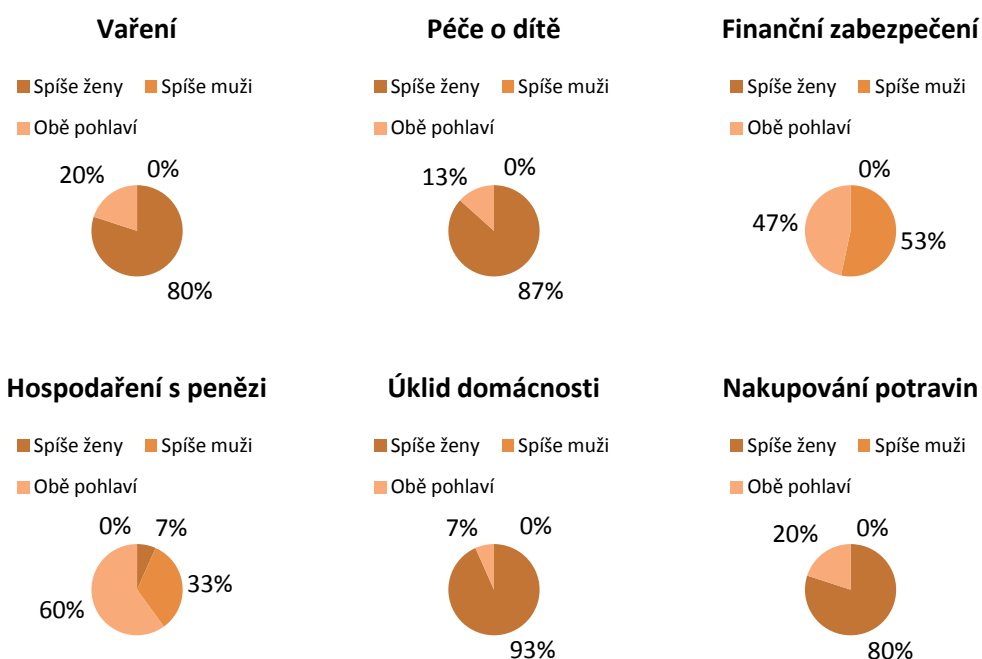
V otázce péči o dítě se shoduje 87 % mužů z této věkové skupiny, že se jedná o činnost, u které upřednostňují, když ji vykonávají spíše ženy. 13 % mužů pak preferuje, když o dítě pečují obě pohlaví.

53 % mužů má pocit, že finanční zabezpečení je spíše záležitostí mužů a 47 % upřednostňuje, když se o finanční zabezpečení starají obě pohlaví.

Co se týče hospodaření s penězi, 60 % mužů z této věkové skupiny upřednostňuje, když se o tuto otázku starají obě pohlaví. 33 % se pak shodlo, že preferují, když mají hospodaření s penězi na starost spíše muži a 7 % mužů upřednostňuje, když se o finanční hospodaření starají spíše ženy. 97 % mužů z této věkové skupiny se shodlo, že preferují, když úklid v domácnosti vykonávají spíše ženy. 7 % se pak vyjádřilo, že upřednostňují, když se jedná o záležitost obou pohlaví.

V otázce nakupování potravin se 80 % mužů vyjádřilo, že dávají přednost, když se o tuto činnost starají spíše ženy. 20 % mužů pak upřednostňuje, když se o nakupování potravin starají obě pohlaví.

Soubor grafů č. 11:

Společné výsledky žen a mužů z 3. věkové skupiny 50 let a více:

60 % mužů a žen z této věkové skupiny se shodlo, že vaření je činnost, u které preferují, když ji vykonávají spíše ženy. 40 % žen a mužů potom preferují, když vaří obě pohlaví.

Péče o dítě podle 73 % žen a mužů z této věkové skupiny spadá spíše na ženu. 27 % tvrdí, že se jedná o péči, kterou by měla poskytovat obě pohlaví.

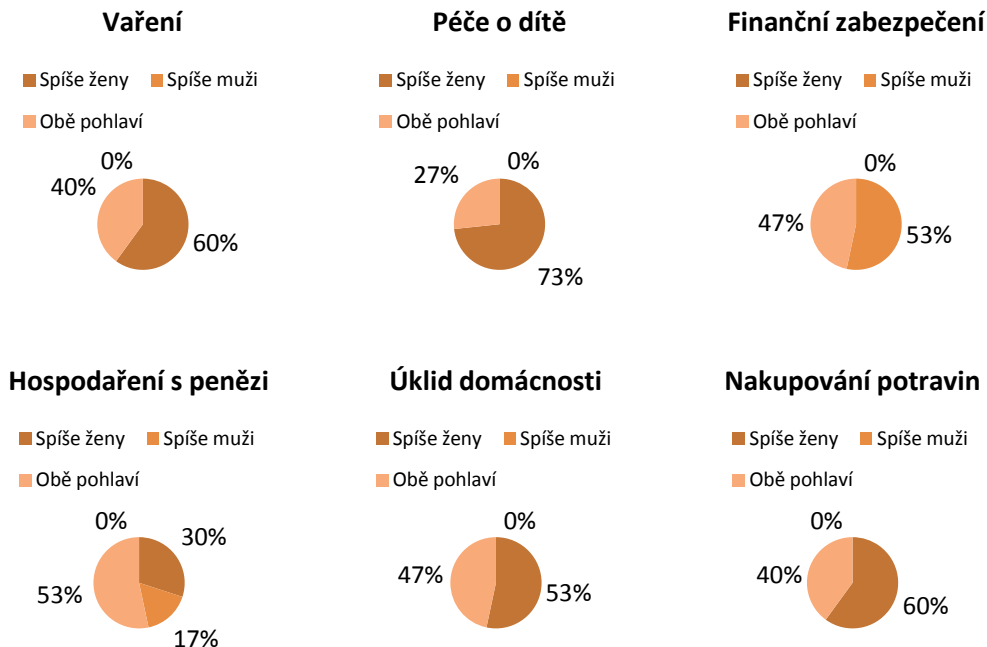
Finanční zabezpečení je podle mužů a žen z této věkové skupiny spíše otázkou mužů. Tento názor sdílí 53 % mužů a žen. 47 % má pak pocit, že je finanční zabezpečení záležitostí obou pohlaví.

Co se týče hospodaření s penězi, 53 % žen a mužů z této věkové skupiny upřednostňuje, když se jedná o starost obou pohlaví. 30 % pak preferuje, když se o hospodaření starají ženy a zbylých 17 % dává přednost, když se o hospodaření s penězi starají zase pro změnu spíše muži.

Úklid domácnosti je podle 53 % mužů a žen spíše záležitostí žen a 47 % preferuje, když se jedná o záležitost obou pohlaví.

Nakupování potravin je činnost, u které 60 % mužů a žen preferuje, když ji vykonávají spíše ženy. 40 % pak dává přednost, když se o nákup potravin starají obě pohlaví.

Soubor grafů č. 12:

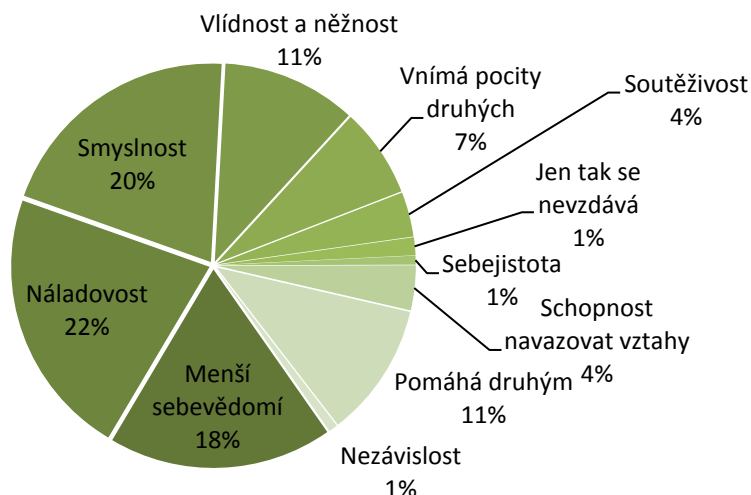
3. Vidíte typicky mužské a typicky ženské vlastnosti?

Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných žen:

Nejvíce vnímaná typicky ženská vlastnost u všech dotazovaných žen byla označována jako náladovost. Označilo ji 22 % žen, druhá nejvíce vnímaná ženami jako typicky ženská vlastnost byla smyslnost, označilo ji 20 % žen. Dále to bylo menší sebevědomí, které označilo 18 % žen. 11 % žen vnímá jako typicky ženskou vlastnost vlídnost a něžnost a pomáhání druhým, a to že vnímá pocity druhých, označilo jako typicky ženskou vlastnost 7 % žen. V neposlední řadě se tu vyskytla soutěživost a schopnost navazovat vztahy, které označila 4 % žen a také nezávislost, jen tak se nevzdává a sebejistota, které označilo už pouze 1 % dotazovaných žen.

Samostatný graf č. 1:

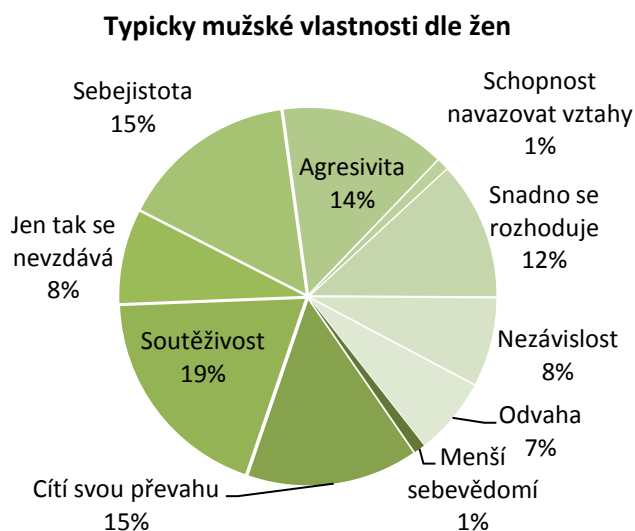
Typicky ženské vlastnosti dle žen

Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných žen:

Nejvíce vnímají ženy jako typicky mužskou vlastnost soutěživost, kterou označilo 19 % žen, dále je to sebejistota a to, že muži cítí svoji převahu. Vnímá to tak 15 % žen. Agresivitu pak označilo 14 % žen. Dále ženy označily to, že se muži snadněji rozhodují, na čemž se shodlo 12 % žen. Typicky mužskou vlastnost nezávislost označilo 8 % žen, ze 7 % to pak byla odvaha a v neposlední řadě se ve výsledcích vyskytlo také menší sebevědomí a schopnost navazovat vztahy, což označilo 1 % žen.

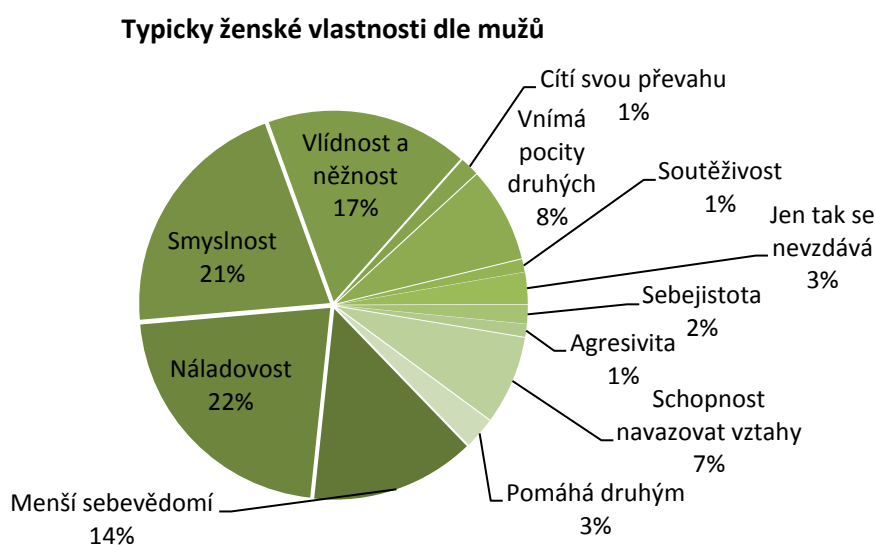
Samostatný graf č. 2:

Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných mužů:

22 % mužů vnímá jako typicky ženskou vlastnost náladovost, hned za tímto vnímáním je smyslnost, kterou tak vnímá 21 % mužů. Vlídlost a něžnost označilo 17 % mužů, menší sebevědomí pak 14 % mužů. Vyskytlo se, zda také jako typické to, že ženy vnímají pocity druhých. Jako typicky ženskou vlastnost ji vnímá 8 % mužů. Hned za vnímáním pocitů druhých se vyskytla schopnost navazovat vztahy, což označilo 7 % mužů. 3 % mužů vnímá jako typicky ženskou schopnost, že pomáhají druhým a jen tak se nevzdávají. Sebejistota byla označena 2 % mužů a na posledním místě je pak agresivita a soutěživost, které označilo 1 % mužů.

Samostatný graf č. 3:

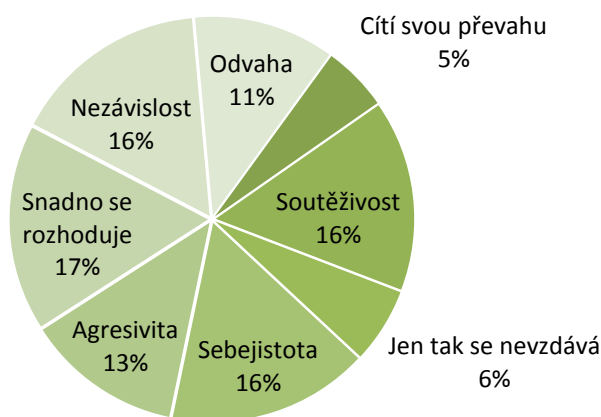

Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných mužů:

Podle všech dotazovaných mužů je nejvíce vnímaná dovednost jako typicky mužská ta, že se snadno rozhoduje. Myslí si to 17 % dotazovaných mužů. 16 % mužů vnímá jako typicky mužské vlastnosti nezávislost, sebejistotu a soutěživost. 13 % mužů si myslí, že typicky mužská vlastnost je agresivita a 11 % označilo jako typicky mužskou vlastnost odvahu. 6 % mužů pak vnímá, to, že se jen tak nevzdávají, jako typicky mužskou vlastnost a zbylých 5 % vnímá jako typicky mužské to, že muži cítí svoji převahu.

Samostatný graf č. 4:

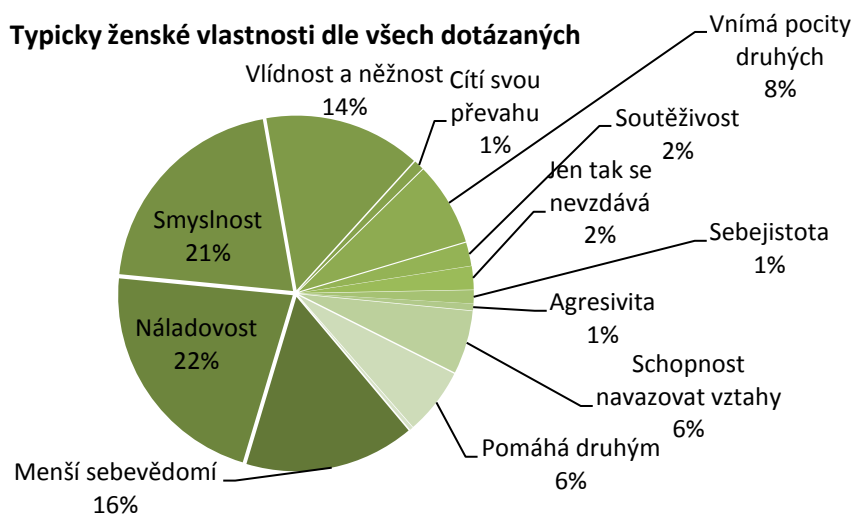
Typicky mužské vlastnosti dle mužů

Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných:

22 % všech dotazovaných vnímá jako typicky ženskou vlastnost náladovost. 21 % potom smyslnost. Dále 16 % dotazovaných označilo menší sebevědomí jako typicky ženskou vlastnost a 14 % respondentů vlídnost a něžnost. 8 % dotazovaných lidí si myslí, že je typicky ženské to, že vnímají pocity druhých. 6 % respondentů vnímají typicky ženské to, že ženy pomáhají druhým a jsou schopné navazovat vztahy. 2 % všech mužů a žen si potom myslí, že typicky ženská vlastnost je soutěživost a to, že se ženy jen tak nevzdávají. 1 % všech dotazovaných vnímá jako typicky ženské vlastnosti sebejistotu, agresivitu a to, že ženy cítí svoji převahu.

Samostatný graf č. 5:

Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných:

17 % všech dotazovaných vnímá jako typickou mužskou vlastnost soutěživost. 15 % všech dotazovaných žen a mužů si myslí, že typicky mužská vlastnost je sebejistota. Typickou dovednost, že se muži snadno rozhodují, vnímá 14 % lidí. 13 % všech respondentů vnímá jako typickou mužskou vlastnost agresivitu. Nezávislost je vnímaná jako typická mužská vlastnost u 12 % dotazovaných lidí. 9 % mužů a žen si myslí, že typická ženská a mužská vlastnost je odvaha a to, že muži cítí svoji převahu. Nepatrný počet respondentů, konkrétně 0,5 % označil jako typicky mužské vlastnosti menší sebevědomí a schopnost navazovat vztahy.

Samostatný graf č. 6:

7.5 Vyhodnocení dotazníků

1. Kdo má podle vašeho názoru v životě více povinností?

Ve své teoretické práci jsem zmínila výrok specialistky na rodinné právo Daniely Kovářové, kdy se vyjádřila v pořadu DVTV, že žena nemá ve vztahu stejná práva jako muž. V domácnosti a ve vztazích mají ženy podle ní mnohem víc povinností než muži. Zajímalo mě tedy, jak tuto skutečnost lidé vnímají.

Ve většině případů se toto tvrzení potvrdilo. Je zajímavé, že ženy ve věkové skupině 36 – 49 let mají jednoznačně všechny pocit, že mají ženy více povinností i velká část mužů v tomto věku tento názor sdílí. I podle výsledků další otázky připadá na ženy více povinností. Jsou to často ony, kdo se stará o děti a domácnost. Výsledky jsou jiné než ve věkové skupině 18 – 35 let, kdy muži mají z větší části názor, že ženy i muži mají stejný počet povinností. Řekla bych, že je to tím, že v 1. věkové skupině v dnešní době přibývá lidí, co žijí singl a také se protahuje věk, kdy se lidi osamostatňují, zakládají novou domácnost a rodinu. Řekla bych tedy, že to v 1. věkové skupině ještě muži tolik nevnímají, protože často ještě nejsou tolik konfrontováni s realitou. Proti tomu ve věkové skupině 50 a více let se často mění životní styl, kdy děti odcházejí z rodiny a partneři se často ocitají zase jen spolu, bez dětí a rozdělení rolí se tak podle mého názoru může měnit. Také by se tato skutečnost dala přičítat tomu, že ženám v tomto věku už svým způsobem ubývají síly nebo si z důsledku odchodu dětí hledají nové zájmy, a muži tak mohou mít více povinností, než měli v předchozím věkovém období. S odchodem dětí z domácnosti se povinnosti pro muže i ženy vyrovnávají, jedná-li se o domácnost, kde hlavní péče a starost o děti příslušela ženě.

2. Preferujete, když níže uvedené činnosti vykonávají spíše muži, ženy nebo je to podle vás záležitost obou pohlaví?

Tato otázka dopadla podle mých předpokladů. Je zde jasně vidět, že ženy a muži z 1. věkové skupiny tíhnou více k tradičnímu rozdělení rolí a činnosti dle jejich názorů převážně připadají i mužům a ženám. Lidé z této věkové skupiny tedy podle mého výzkumu vnímají rozdělení rolí mnohem volněji a svobodněji. Ve 3. skupině se mnohem více vyskytuje skutečnost, že jednotlivé činnosti připadají konkrétnímu pohlaví. Například péče o dítě je ve 3. věkové skupině vnímána jednoznačně jako činnost, kterou obstarávají spíše ženy. Zatímco v 1. skupině je péče o dítě vnímána jako činnost, která přísluší jak mužům, tak ženám stejným dílem.

3. Vidíte typicky mužské a typicky ženské vlastnosti?

I přesto, že jsem čekala vcelku velké stereotypy ve společnosti ohledně vlastností vnímaných jako typicky ženských nebo mužských musím říci, že jsem přesto při vyhodnocování této otázky

byla vcelku překvapena vysokým počtem vlastností, které lidé vnímají jako typicky mužské a typicky ženské. Sama jsem čekala menší procenta ohledně tohoto výsledku.

Je zde vidět, že i přesto, že máme pocit, že se naše společnost v tomto ohledu velmi posouvá, určité stereotypní myšlení v naší společnosti stále vládne.

Při vyhodnocování výsledků mého dotazníku mě napadlo, že je zde vidět problematika, na kterou upozorňuji ve své teoretické části a to, že u žen je mnohem více tolerováno, když vykazují více mužnosti, než když je tomu naopak a muži vykazují více ženskosti.

Ve výsledku všech dotazovaných ohledně ženských vlastností se setkáváme i se soutěživostí nebo s tím, že u žen je typické, když cítí svoji převahu, u mužů žádnou takovou vlastnost, která by byla podle dotazníku Spence takto vnímána, nemáme.

8. Šetření pomocí rozhovorů

8.1 Cíl a předmět

V polostrukturovaných rozhovorech jsem zjišťovala, na jaké rozdělení rolí byli lidé zvyklí ve svých domácnostech, ve kterých vyrůstali, v čem zpětně vidí klady a v čem zápory. Dále jsem se s respondenty bavila o tom, jak vypadá nebo vypadalo rozdělení rolí s jejich partnerem, a jak byli nebo jsou s tímto rozdělením spokojeni nebo případně, když ještě trvalý partnerský vztah nemají, jak by si ideálně rozdělení rolí představovali. Zajímalo mě, jak se toho dá podle jejich názoru docílit, jaké vidí řešení, jak se k jejich ideálu minimálně aspoň přiblížit. Poslední otázka, kterou jsem svým respondentům pokládala, se týkala toho, zda podle jejich názoru je dobré brát v potaz rozdíly mužů a žen. Nebo zda například podle nich žádná rozdílnost mezi pohlavím neexistuje.

8.2 Respondenti

K rozhovorům jsem si určila vybrat muže a ženu z každé této věkové skupiny. Kromě pohlaví, věku, vzdělání a nejvyššího dokončeného vzdělání jsem se zajímala o jejich rodinný stav. Zda jsou svobodní, v manželství nebo rozvedení, a snažila jsem se tak o názorovou různorodost a rozdílnost. Dohromady jsem dělala rozhovor s šesti lidmi.

8.3 Způsob sběru dat

Po vytvoření otázek a domluvě s určitými lidmi na rozhovorech, jsem s každým respondentem hovořila naprosto sama "mezi čtyřma očima", aby vypovídající člověk neměl potřebu se zalíbit nebo zavděčit třetí osobě. Rozhovory probíhaly například v kavárnách, nebo u mě či respondentů doma.

8.4 Výsledky rozhovorů

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

U výpovědi svobodného 29letého muže a svobodné 22leté ženy se velmi shodují postoje k rozdělení rolí u jejich rodičů, u jejich primární rodiny. Oba mají zkušenost s tím, že u jejich rodičů bylo a je uspořádání rolí tradiční. Kdy otec je hlavním živitelem rodiny a matka se stará o domácnost, uklízí, pere a vaří.

U 49leté ženy a 47letého muže je zkušenost s rozdělením též podobná. Měli pocit, že se tak nějak starali harmonicky oba dva.

Dotazovaný 65letý muž má na druhé straně zkušenost s diktátorským vedením ze strany svého otce, kdy se takto vyjádřil: „Bylo to chaotický. Jednalo se o problematický svazek. Všechno bylo podřízeno nevlastnímu tátovi. O všechno se starala máma. Táta poroučel. Bydleli jsme na statku, chodil do práce, vydělával víc než máma. Byl soudruh, národní správce. Přišel a řekl soudruhu, ty už tady nebudeš zítra. Bylo to autoritářský vedení. Diskuse nepřicházela v úvahu. Tam když ses k ničemu vyjádřil, už jsi ji měl (jako facku).“

Zkušenost 88leté ženy je zase naprosto odlišná od ostatních dotazovaných: „Maminka moje umřela hned po mém porodu. Opatrovala mě sestra, bráchové, bylo nás sedm dětí. Byla bída, měli co dělat, abychom měli co jíst. Nejvíc se starala sestra. Vařil, kdo uměl a kdo měl čas, i bráchové. Sestra byla většinou kolem mě, bylo jí něco přes deset, dvanáct, třináct. Ted' přesně nevím. Táta chodil do lesa, byl lesní dělník. Měli jsme krávu, hospodářství. Starali jsme se všichni dohromady. V deseti letech už jsem pracovala. Měli jsme jeden den volno a to v neděli. Tenkrát jsme chodili do školy i v sobotu. A já jsem ten jeden den pracovala v lesní školce. Sázela jsem tam a plela.“

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Svobodný 29letý muž a svobodná 22letá žena se také shodli ve svých výpovědích na tom, že sice s rozdělením rolí svých rodičů úplně nesympatizují a se svým budoucím partnerem, by si rozdělení rolí představovali jinak, ale zároveň tolerují, že je to výběr jejich rodičů a je hlavně důležité, když to vyhovuje jim a jsou tak spokojeni. Od 22leté ženy zazněla odpověď: „Já nejsem si úplně jistá, jestli je to vhodný z mé strany hodnotit, protože pro ně to očividně funguje a jakoby já jsem taková spokojená s tím, že jim to funguje, že oni jsou spokojení a jsou spolu nějakých třicet let, takže očividně to je něco, co jim vyhovuje a je to rozložený jakoby pro ně v pořádku“ U 29letého svobodného muže jsem se ohledně kladů a záporů setkala s naprosto podobným názorem: „Klady – když to těm dvěma vyhovuje a mají to tak rozdělení, tak je to v pořádku. Každý ví, co má dělat a funguje to tak. Zápory to z jejich pohledu nemá, protože jim to vyhovuje.“

48letý muž je s rozdělením rolí mezi jeho rodiči zpětně spokojen a vyjádřil zde i zajímavý tolerantní názor: "Bylo to do jistý míry tradiční, to jejich fungování. To mužský dělal muž, to ženský žena. Oni tak byli zvyklý zase z jejich rodiny. Může to být podle mě ale i naopak, třeba když má muž vztah v domácnosti nebo žena, když má v povaze svářet plot. Připadá mi ale třeba přirozený, že muž má větší fyzickou sílu, tak zastává fyzickou práci a žena má třeba zase smysl pro detail, tak spíš uklízí."

49letá žena vidí rozdělení rolí svých rodičů zpětně správně a dokonce si myslí, že je to tak ideální rozdělení. Když je rozdělení rolí 50 na 50.

65letý muž se k diktátorskému režimu jeho nevlastního otce vyjádřil podle mého názoru velmi trefně: "Klady v tom snad ani nelze hledat. Zápory – svoboda jednotlivého člověka, každý nemůže poslouchat jednoho člověka na slovo. Chybí mi tam zdravý rozum. Když máš ráda banány a já jablka, tak tě nebudu krmit jabkama, když to tak řeknu. Zavedl diktátorský režim. Když já

poslouchal Beatles, a on dechovku, vyházel mi to všechno na hnůj. Máma nemohla nic a on všechno."

U 88leté ženy pochopitelně není tato otázka příliš na místě. Matka zemřela, když byla ještě novorozeně, tím pádem se o ně staral, kdo mohl. Rozdělení rolí si nijak v rodině nevybírali, ale všichni v rodině dělali, co mohli.

Respondentů, co někdy byli manželství nebo jsou, jsem se ptala, jak vypadá nebo vypadalo rozdělení rolí s jejich partnerem, a jak byli nebo jsou s tímto rozdělením rolí spokojeni.

48letý muž převzal se svojí bývalou ženou v podstatě stejný model, jako měli jeho rodiče. Byl s tímto rozdělením spokojený do doby, než začali mít jisté problémy a dohady mezi sebou. 49letá žena má se svým mužem nastavený model odlišný, než na jaký byla zvyklá v dětství. Jedná se u nich o fungování, kdy ona vaří, pere, uklízí a manžel je hlavním živitelem rodiny, kdy vydělává více než ona a ona sama je s tímto rozdělením spokojena a vyhovuje jí to.

65letý muž má za sebou dvě manželství, kdy v podstatě vždy jednalo o podobný model. Obě bývalé manželky se staraly především o domácnost, praly, vařily, uklízely a on přinášel více peněz do domácnosti a snažil se je finančně zajistit. S takovýmto rozdělením byl též spokojen a mimoto, vyjádřil názor: „*Tak by to i mělo bejt, aby se chlap důstojně postaral o rodinu, a ženská mu k tomu vytvořila prostředí. Chlap se tak nepostará o děti jako žena, nedá jim tu mateřskou lásku takovou.*“ On sám cítí, že když jsou děti malé, měla by se o ně starat především žena, která má podle něho přirozeně talent na pečování o malé děti. Vyjádřil se takto: „*Chlap nedá dětem takovou péči, nemůže sedět od rána do večera na pískovišti s bábovičkama. Stejně je to krásný, když jsou děti malý, jezdí se na výlety, mají ty jejich otázky. To je fakt krása. Když se dítě postaví na nohy, je hezký když ho táta vezme na kolo, na lyže, ale musí na to být peníze, zajistit uměleckou část, aby mohl chodit třeba do hudebky, aby mohl plavat, spousta lidí na to nedošáhne. Když to ten jeden zajistí, druhý by mu to neměl vyčítat.*“

88letá vdova má zkušenost se svým manželem takovou, že ona se starala o domácnost. Vařila, uklízela, prala, pracovala na poli a manžel byl hlavní živitel rodiny, který rodinu finančně zabezpečoval. Ohledně její spokojenosti se vyjádřila takto: „*Byla jsem spokojena, chvílema taky ne. Potřebovala jsem si koupit třeba jenom šaty a on mi na to dát nechtěl, že potřebujem na něco šetřit nebo k holiči a on měl několikrát hubu.*“

Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen?

29letý muž a 22letá žena se shodli, že by byli oba rádi, kdyby se v jejich rodině jednalo o demokratické rozdělení rolí, že v podstatě oba jsou schopni zvládat všechny činnosti, kterou jsou třeba.

48letý muž se k otázce vyjádřil následovně: „*Nedá se to takhle naplánovat. Vždycky je to individuální. Každý má vlohy na něco jinýho. Záleží na povaze, nebo jestli ty dva žijou ve městě v*

paneláku nebo na vesnici, kde je víc povinností. V bytě je jenom luxování a tak. Vždycky bych vycházel z těch dvou jedinců.“

49letá žena vyslovila názor, že je potřeba nastavit rozdělení rolí, které nám vyhovuje, již před partnerstvím, neboť později se zaběhnuté zvyky těžko mění.

A vidíte nějaké řešení jak toho vašeho ideálního rozdělení docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

29letý muž se k této otázce vyjádřil podle mého názoru velmi trefně takto: *"Najít si ideální ženskou. Najít si osobu, která to vnímá obdobně nebo takovou která je schopná najít kompromisy a je schopná se na tom domluvit. Ne ženská, která bude zvyklá sedět u plotny. Pak se to liší, pohledy na tom jak vidí svět a potom i manželství a proto se to pak rozpadá."*

Je zde naprosto vidět střet tak velkého generačního rozdílu a rozdílného způsobu života, kdy 88letá ovdovělá žena dodává: *"Dneska se rozhodneš, že jsi nespokojena a jdeš pryč. Tenkrát to nešlo. Vdala ses a musela jsi poslouchat, jednou sis ho vzala. I když furt komandoval a já dělala jak blbec. Bylo lepší to polknout, aby ten život šel dál."*

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

22letá svobodná žena se vyjádřila k této otázce následovně: *„Když se třeba ptáš dětí, třeba třetáků, co učim, co by si chtěli vyzkoušet na tom jiným pohlaví, tak prostě kluci vždycky reagují negativně. Že prostě není nic, zásadně nic, co by prostě chtěli, i když věřim třeba tomu, že když jsou chlapečci malý, tak intuitivně se třeba zkouší malovat nebo když mají třeba v okolí vliv té ženy nebo nějaký holčičky malý. Tak si chtějí česat vlasy, lakovat nehty. Že je to baví z tady toho hlediska uměleckýho třeba. Je to škoda, že to tak je.“* Tento názor úzce souvisí s problematikou, na kterou jsem ve své teoretické části též upozorňovala.

Od 49leté psycholožky a pedagožky jsem dostala jednoznačnou odpověď, která zněla: *„Podle mě je nutný to diferenciovat. Matka by měla dětem dávat emoce, otec strukturu, tím, že připravuje děti na život. My se pořád snažíme, aby chlap byl ten pečovatel, citlivej, ale chlap by měl být dobrodruh. Brát děti na lyže, na výlety a tak. Tímhle to bohužel potlačujeme v chlapcích a malých chlapečcích toho dobrodružného ducha, kterýho si u nich vlastně tak vážíme.“*

Je zde velmi dobře patrné, jak mladý svobodný 29letý muž se při zodpovídání této stejné otázky podobně nezamýšlí, jeho odpověď je v naprosto jiném duchu: *"Každý je úplně jinej. Podle mě neexistuje chlapecký a ženský myšlení, já si myslím, že to moc neplatí, ale že tam jsou rozdíly mezi muži a jejich náhledem na svět a mezi ženama a jejich náhledem na svět."* Mně osobně ale velmi zaujal dovětek, kterým své odpovídání na mé otázky zakončil: *"Každý by měl najít sám sebe a být se sebou spokojenej a do té doby to podle mě nebude fungovat."* S tímto názorem sympatizuji a myslím si, že z toho pramení plno problému v partnerství, kdy se lidé nevěnují dostatečně sami

sobě, tomu aby se skutečně poznali. Co jim vyhovuje a co nikoliv. Jaké jsou jejich limity. Aby nevstupovali do partnerství jen proto, aby nebyli sami. Líbil se mi také postřeh 65letého muže v důchodu: „*Hlavně, když se mají ti dva lidi rádi, tak jde všechno.*“

88letá vdova, která zažila život plný těžké práce a bídy na tuto otázku odpověděla: „*Rozdíly neexistovaly. Neřešili jsme to.*“ Je zde přesně vidět, jaké máme vůbec štěstí, že žijeme v době, kdy máme prostor, čas i prostředky se podobnými otázkami zabývat. Tato paní během svého života, kdy zažila dobu 1. i 2. světové války měla převážně úplně jiné starosti, než jaké si můžeme vytvořit my v naší době.

Závěr

Ženy se dostaly ve fázi vývoje před muže. Studují vysoké školy, zaměřují se na své kariéry, získávají řidičské doklady a řídí auta a k tomu projevují svojí ženskost, jsou mateřské a pečující. Dle mého názoru je třeba, aby muži v tomto ohledu ženy dohnali. Neprojevovali se pouze jako "macha" a "drsní chlapi". Neměli pocit, že to se po nich chce. Myslím si, že takových mužů, kteří si tuto skutečnost uvědomují, je čím dál více a plno jich vidím ve svém okolí.

Když jsem se při své práci pustila do zkoumání současného boje mužů a žen, dobrala jsem se k názoru, že pokud chceme mezi ženami a muži nastolit rovnováhu, bude potřeba přijmout, že naše představy o rolích a vztazích žen a mužů jsou svým způsobem zastaralé. Nezdá se mi v dnešní době jako řešení, že ženy by se staraly o typické ženské záležitosti a muži zase o typicky mužské. Že bychom se vraceli ke starým modelům.

Jak jsem se už ve své teoretické části zmínila, je naprosto evidentní, že v naší společnosti na muže pořád působí výchova, která chlapce vede k tomu, aby u sebe rozvíjeli pouze mužské kvality, ale u dívek to tak není. Když se například malá dívka zajímá o hokej nebo o fotbal, je to často pro rodiče v pořádku, ale mnohem hůře přijímají, když se syn zajímá o balet nebo se zkrátka nepodporuje v tom, aby brečel, když má potřebu pláče, nebo aby se projevoval citlivě. Malí chlapci tak často slyší věty typu: „*Ale tohle není pro chlapečky*“, dále „*To je jen pro holčičky*“, nebo „*Nebreč, kluci přece nebrečí*“ a podobně. Několikrát jsem byla při hlídání dětí svědkem těchto situací.

Je potřeba si uvědomit, že i muži v sobě mají kromě mužského principu i princip ženský a i ten je potřeba rozvíjet. Řekla bych, že společnosti stačí uvědomění si této skutečnosti, jak na straně mužů tak žen, jak na straně otců, manželů, partnerů, tak i matek, manželek a partnerek, aby ženy dokázaly muže k této cestě s respektem a s láskou směřovat.

Pomocí dotazníků a rozhovorů jsem zjišťovala od žen a mužů různých generací názory ohledně rozdělení rolí mužů a žen. Z mého zkoumání pomocí dotazníků je naprosto patrné, že v naší společnosti panuje velké množství stereotypů. Z výsledků vyplývá, že lidé mají převážně pocit, že více povinností mají v životě ženy.

Z výsledných rozhovorů je vidět velká míra tolerance u zvolených respondentů. Dotazovaní upřednostňují určité uspořádání rolí, ale respektují, že někomu jinému může vyhovovat uspořádání odlišné a současně vnímají, že se jedná o věc názoru a záležitost velmi individuální.

I přesto, že jsem měla pocit, že poslední položená otázka v dotazníku "*Vidíte typicky mužské a typicky ženské vlastnosti?*" je dostatečně srozumitelně položena, setkala jsem se ne úplně vždy s jasným porozuměním. Někteří respondenti chtěli označovat všechny vlastnosti a třídit je podle toho, jaké vlastnosti vnímají jako typicky ženské a mužské, a neměli tak pocit, že po nich chci označit jen pouze ty, které tak opravdu vnímají. Vytkla bych si nedostatečný důraz, že se jedná pouze o označení skutečně typických mužských a ženských vlastností.

Uvědomuji si, že existuje nepřeberné množství vztahů žen a mužů a není tedy příliš na místě dělat nějaké všeobecné závěry na toto téma. Sama jsem zvědavá, kam se budou role mužů a žen vyvíjet a jakých změn se v těchto záležitostech dočkáme. Když si například uvědomím, jak se liší pohled na rozdělení rolí u mých prarodičů, rodičů, na co byli zvyklí a jak toto téma vnímají mí vrstevníci, jsem přesvědčena, že se můžeme setkat se zajímavým pokrokem. V dnešní době se rozpadají tradice, na které byli lidé po dlouhou dobu zvyklí a mění se hranice, které po dlouhou dobu platily. Připadá mi, že ženství a mužství volá po nové definici, která by je více vystihovala. Přes nepřeberné množství možností, které nám jsou nabízeny, musí každý hledat sám v sobě, jaký způsob vztahu mu vlastně vyhovuje.

Seznam použité literatury

Prameny:

BEM, Sandra L., *Die Harten und die Zarten*, Psychologie heute. 1976, č. 9, s. 54-59.

GJURIČOVÁ, Šárka a Jiří KUBIČKA. *Rodinná terapie: systemické a narativní přístupy*. Praha: Grada, 2003. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0415-3.

GOLDBERG, Elkhonon. *Jak nás mozek civilizuje: čelní laloky a řídící funkce mozku*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0713-1.

HOLLSTEIN, Weber, *Männlichkeit und Gesundheit*. Brähler, Elmar., Felder, Hildegard, ed. Weiblichkeit, Männlichkeit und Gesundheit. Medizinpsychologische und psychomatische Untersuchungen. Westdeutscher Verlag, Opladen, 1992. ISBN: 978-3-531-12295-3.

JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2284-9.

JURÁŇOVÁ, Jana, CVIKOVÁ, Jana, ed. *Ružový a modrý svět: rodové stereotypy a ich dosledky*. Bratislava: Aspekt, 2003. ISBN 80-89140-02-5.

KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Praha: Portál, 2006. Spektrum (Portál). ISBN 80-7367-145-X.

LEVINSON, Richard M. *From Olive Oil to Sweet Polly Purebread: Sex role stereotypes and televised cartoons*. Journal of Popular Culture, 1975, č. 9, s.561-572 1975.

LIPOVETSKY, Gilles. *Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů*. Praha: Prostor, 1999. Střed (Prostor). ISBN 80-7260-008-7.

LOUCKÁ, Pavla, Ludmila TRAPKOVÁ a Vladislav CHVÁLA. *Žena a muž v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-479-2.

MAK, Gloria K., Michael C. ANTLE, Richard H. DYCK, Samuel WEISS. *Bi-Parental Care Contributes to Sexually Dimorphic Neural Cell Genesis in the Adult Mammalian Brain*. PLoS ONE, 2013.

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

PONĚŠICKÝ, Jan. *Fenomén ženství a mužství: psychologie ženy a muže, rozdíly a vztahy*. 4. vyd. Praha: Triton, 2012. Psychologická setkávání. ISBN 978-80-7387-546-6.

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

SMETÁČKOVÁ, Irena a Klára VLKOVÁ. *Gender ve škole: příručka pro vyučující předmětů občanská výchova, občanská nauka a základy společenských věd na základních a středních školách*. Praha: Otevřená společnost, 2005. ISBN 80-903331-2-5.

SPENCE, Janet T., Robert HELMREICH, Joy STAPP. *Ratings of self and peers on sex role attributes and their relation to self-esteem and conceptions of masculinity and femininity*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1975, č. 3, s. 29-39.

WELSCH, Wolfgang. *Antropologie*. 2007 [12 CDs]. Auditorium Netzwerk, Mülheim-Baden, Aufnahmen der Vorlesung 2006/07 an der Universität.

Sekundární prameny:

KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Praha: Portál, 2006. Spektrum (Portál). ISBN 80-7367-145-X.

LOUCKÁ, Pavla, Ludmila TRAPKOVÁ a Vladislav CHVÁLA. *Žena a muž v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-479-2.

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

PONĚŠICKÝ, Jan. *Fenomén ženství a mužství: psychologie ženy a muže, rozdíly a vztahy*. 4. vyd. Praha: Triton, 2012. Psychologická setkávání. ISBN 978-80-7387-546-6.

SMETÁČKOVÁ, Irena a Klára VLKOVÁ. *Gender ve škole: příručka pro vyučující předmětů občanská výchova, občanská nauka a základy společenských věd na základních a středních školách*. Praha: Otevřená společnost, 2005. ISBN 80-903331-2-5.

Internetové zdroje:

KOVÁŘOVÁ, Daniela. Interview. In: DVTV, 10. 1. 2016

<https://video.aktualne.cz/dvtv/kovarova-zena-nema-ve-vztahu-stejna-prava-jako-muz-jejim-zaj/r~e5eeae9eb5ff11e590ec0025900fea04/>

Příloha A

Dotazník

Role muže a ženy v současnosti

Předkládám vám zde dotazník, který se týká rozdělení rolí mužů a žen v dnešní společnosti. Jedná se o téma mé bakalářské práce a díky vyplnění tohoto dotazníku mi velmi pomůžete, abych mohla tuto bakalářskou práci s takovýmto tématem zpracovat. Moc vám tímto děkuji za váš čas a upřímnost.

Nemusíte jednotlivé otázky nijak hluboce rozebírat, ale spíše dejte vždy na svůj první dojem, který vás při čtení níže položených otázek napadne. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro účely mé bakalářské práce.

Kateřina Jirkovská

Univerzita Karlova, obor Sociální pedagogika

1. Kdo má podle vašeho názoru v životě více povinností? (Prosím, zakroužkujte.)

Spíše ženy

Spíše muži

Obě pohlaví stejně

2. Udělejte prosím křížek, zda preferujete, když níže uvedené činnosti vykonávají spíše muži, ženy, nebo je to podle vás záležitost obou pohlaví.

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření			
Péče o dítě			
Finanční zabezpečení			
Hospodaření s penězi			
Úklid domácnosti			
Nakupování potravin			

3. Vidíte typicky mužské a typicky ženské vlastnosti? (Typicky ženské označte prosím vedle uvedené vlastnosti písmenem Ž a typicky mužské písmenem M.)

Menší sebevědomí	Vnímá pocity druhých	Schopnost navazovat vztahy
Náladovost	Soutěživost	Snadno se rozhoduje
Smyslnost	Jen tak se nevzdává	Pomáhá druhým
Vlídlost a něžnost	Sebejistota	Nezávislost
Cítí svou převahu	Agresivita	Odvaha

Vyplňte prosím tyto vaše údaje:

Nejvyšší dokončené vzdělání:

Zaměstnání:

Pohlaví:

Věk:

Výsledky dotazníku

1. Kdo má podle vašeho názoru v životě více povinností? (Prosím, zakroužkujte.)

Ženy a muži z 1. věkové skupiny 18 - 35 let (30 respondentů - 15 mužů, 15 žen):

	Spíše ženy	Spíše muži	Oba stejně
Ženy	13	0	2
Muži	2	1	12
Dohromady	15	1	14

Ženy a muži z 2. věkové skupiny 36 - 49 let (30 respondentů - 15 mužů, 15 žen):

	Spíše ženy	Spíše muži	Oba stejně
Ženy	15	0	0
Muži	11	2	2
Dohromady	26	2	2

Ženy a muži z 3. věkové skupiny 50 let a více (30 respondentů - 15 mužů, 15 žen):

	Spíše ženy	Spíše muži	Oba stejně
Ženy	11	0	4
Muži	6	2	7
Dohromady	17	2	11

2. Preferujete, když níže uvedené činnosti vykonávají spíše muži, ženy nebo je to podle Vás záležitost obou pohlaví?

Ženy z 1. věkové skupiny 18 - 35 let (15 žen):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	5	2	8
Péče o dítě	3	0	12
Finanční zabezpečení	0	9	6
Hospodaření s penězi	2	3	10
Úklid domácnosti	9	0	6
Nakupování potravin	5	0	10

Muži z 1. věkové skupiny 18 - 35 let (15 mužů):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	2	1	12
Péče o dítě	1	0	14
Finanční zabezpečení	0	11	4
Hospodaření s penězi	0	3	12
Úklid domácnosti	11	0	4
Nakupování potravin	1	1	13

Společné výsledky žen a mužů z 1. věkové skupiny 18 - 35 let (30 respondentů):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	7	3	20
Péče o dítě	4	0	26
Finanční zabezpečení	0	20	10
Hospodaření s penězi	2	6	22
Úklid domácnosti	20	0	10
Nakupování potravin	6	1	23

Ženy z 2. věkové skupiny 36 - 49 let (15 žen):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	5	0	10
Péče o dítě	8	0	7
Finanční zabezpečení	0	10	5
Hospodaření s penězi	6	4	5
Úklid domácnosti	9	0	6
Nakupování potravin	5	0	10

Muži 2. věkové skupiny 36 - 49 let (15 mužů):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	6	1	8
Péče o dítě	10	0	5
Finanční zabezpečení	0	14	1
Hospodaření s penězi	2	1	12
Úklid domácnosti	11	0	4
Nakupování potravin	10	1	4

Společné výsledky žen a mužů z 2. věkové skupiny 36 - 49 let (30 respondentů):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	11	1	18
Péče o dítě	18	0	12
Finanční zabezpečení	0	24	6
Hospodaření s penězi	8	5	17
Úklid domácnosti	20	0	10
Nakupování potravin	15	1	14

Ženy z 3. věkové skupiny 50 let a více (15 žen:)

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	6	0	9
Péče o dítě	9	0	6
Finanční zabezpečení	0	8	7
Hospodaření s penězi	8	0	7
Úklid domácnosti	2	0	13
Nakupování potravin	6	0	9

Muži z 3. věkové skupiny 50 let a více (15 respondentů):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	12	0	3
Péče o dítě	13	0	2
Finanční zabezpečení	0	8	7
Hospodaření s penězi	1	5	9
Úklid domácnosti	14	0	1
Nakupování potravin	12	0	3

Společné výsledky žen a mužů z 3. věkové skupiny 50 let a více (30 respondentů):

	Spíše ženy	Spíše muži	Obě pohlaví
Vaření	18	0	12
Péče o dítě	22	0	8
Finanční zabezpečení	0	16	14
Hospodaření s penězi	9	5	16
Úklid domácnosti	16	0	14
Nakupování potravin	18	0	12

3. Vidíte typicky mužské a typicky ženské vlastnosti?

Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných žen (45 respondentů):

Menší sebevědomí	25x	Vnímá pocity druhých	10x	Schopnost navazovat vztahy	5x
Náladovost	30x	Soutěživost	5x	Snadno se rozhoduje	-
Smyslnost	28x	Jen tak se nevzdává	2x	Pomáhá druhým	15x
Vlídnost a něžnost	15x	Sebejistota	1x	Nezávislost	1x
Cítí svou převahu	-	Agresivita	-	Odvaha	-

Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných žen (45 respondentů):

Menší sebevědomí	2x	Vnímá pocity druhých	-	Schopnost navazovat vztahy	2x
Náladovost	-	Soutěživost	40x	Snadno se rozhoduje	25x
Smyslnost	-	Jen tak se nevzdává	17x	Pomáhá druhým	-
Vlídnost a něžnost	-	Sebejistota	32x	Nezávislost	16x
Cítí svou převahu	31x	Agresivita	30x	Odvaha	14x

Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných mužů (45 respondentů):

Menší sebevědomí	26x	Vnímá pocity druhých	15x	Schopnost navazovat vztahy	14x
Náladovost	41x	Soutěživost	2x	Snadno se rozhoduje	-
Smyslnost	39x	Jen tak se nevzdává	5x	Pomáhá druhým	5x
Vlídnost a něžnost	32x	Sebejistota	3x	Nezávislost	-
Cítí svou převahu	3x	Agresivita	2x	Odvaha	-

Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných mužů (45 respondentů):

Menší sebevědomí	-	Vnímá pocity druhých	-	Schopnost navazovat vztahy	-
Náladovost	-	Soutěživost	38x	Snadno se rozhoduje	41x
Smyslnost	-	Jen tak se nevzdává	15x	Pomáhá druhým	-
Vlídnost a něžnost	-	Sebejistota	40x	Nezávislost	39x
Cítí svou převahu	13x	Agresivita	31x	Odvaha	28x

Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných (45 respondentů):

Menší sebevědomí	51x	Vnímá pocity druhých	25x	Schopnost navazovat vztahy	19x
Náladovost	71x	Soutěživost	7x	Snadno se rozhoduje	-
Smyslnost	67x	Jen tak se nevzdává	7x	Pomáhá druhým	20x
Vlídnost a něžnost	47x	Sebejistota	4x	Nezávislost	1x
Cítí svou převahu	3x	Agresivita	2x	Odvaha	-

Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných (45 respondentů):

Menší sebevědomí	2x	Vnímá pocity druhých	-	Schopnost navazovat vztahy	2x
Náladovost	-	Soutěživost	78x	Snadno se rozhoduje	66x
Smyslnost	-	Jen tak se nevzdává	49x	Pomáhá druhým	-
Vlídnost a něžnost	-	Sebejistota	72x	Nezávislost	55x
Cítí svou převahu	44x	Agresivita	61x	Odvaha	43x

Příloha B

Polostrukturované rozhovory

1. Rozhovor

Nejvyšší dokončené vzdělání: vysokoškolské

Zaměstnání: právník

Pohlaví: muž

Věk: 29

Stav: svobodný

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

Tradiční uspořádání. Otec je hlava rodiny, která finančně zabezpečuje, zabezpečovala a maminka měla hlavně výchovnou funkci, ale táta byl ten vostrej a maminka byla ta hodná. Starala se o běžnou provozní činnost domácnosti. Táta je strašně nešikovnej, takže když se něco rozbilo, tak to opravovala ona. Vařila většinou máma, občas i táta. On umí jenom guláš a ještě jedno jídlo, to si teď nevzpomenu. Jo, kuře. On moc vařit neumí nebo je líný.

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Mně se to nelíbí. Podle mě by to mělo fungovat vyrovnaněji. Z mého pohledu je to staromódní rozdělení rolí. Klady - když to těm dvěma vyhovuje a mají to tak rozdělení, tak je to v pořádku. Každý ví, co má dělat a funguje to tak. Zápory to z jejich pohledu nemá, protože jim to vyhovuje a má to být vyvážený mezi chlápka a ženskou.

Jaký rozdělení rolí se svojí partnerkou byste chtěl ve své budoucí domácnosti? Péče o domácnost, o děti, finanční zajištění a tak dále? Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen?

Oba by měli dělat totéž. Když nemůže jeden zrovna, tak by to za něj měl vzít ten druhý a naopak. Tradiční role ženy a tradiční role muže a že neexistuje, že chlap by měl vydělávat víc a ženská vychovávat dobře děti. Že můžou být případy, kdy ženská může vydělávat víc, být v tomhle ohledu schopnější a chlap líp vychovávat děti, a může to fungovat.

A vidíte nějaké řešení jak toho vašeho ideálního rozdělení docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

Najít si ideální ženskou. Najít si osobu, která to vnímá obdobně nebo takovou která je schopná najít kompromisy a je schopná se na tom domluvit. Ne ženská, která bude zvyklá sedět u plotny. Pak se to liší, pohledy na tom jak vidí svět a potom i manželství a proto se to pak rozpadá.

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

Každý je úplně jinej. Podle mě neexistuje chlapecký a ženský myšlení, já si myslím, že to moc neplatí, ale že tam jsou rozdíly mezi muži a jejich náhledem na svět a mezi ženama a jejich náhledem na svět. Každý by měl najít sám sebe a být se sebou spokojenej a do té doby to podle mě nebude fungovat.

2. rozhovor

Nejvyšší dokončené vzdělání: základní

Zaměstnání: překladatel, učitel v jazykové škole

Pohlaví: žena

Věk: 22

Stav: svobodná

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

Já myslím, že v naší rodině je to docela hodně patriarchální. Takový klasický rozložení si myslím. Mamka se starala o děti a vařila, prala a táta vydělával ty peníze. Je to hodně takový klasický, což mně není úplně sympatický. Takhle se vytvářely vztahy k rodičům, protože primárně se o nás starala mamka. Tím nechci říct, že táta nikdy nepřispíval k výchově, ale když jsme byli nemocní nebo třeba třídní schůzky a takhle. Když to dělal táta, tak to byla velká událost nebo v nějaký krizový situaci se postaral táta a vlastně čím jsme starší, tím to mají rozdělený víc rovnoměrně. A asi je dobrý zmínit, že mamka chodí normálně do práce. Není žena v domácnosti.

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Já nejsem si úplně jistá, jestli je to vhodný z mé strany hodnotit, protože pro ně to očividně funguje a jakoby já jsem taková spokojená s tím, že jim to funguje, že oni jsou spokojení a jsou spolu nějakých třicet let, takže očividně to je něco, co jim vyhovuje a je to rozložený jakoby pro ně v pořádku. Není to jako, že by můj táta byl pasivní, ale je pravda, že teďka, v mém věku, po mých zkušenostech, mám větší problém s tím, že mamka je jakoby přirozeně submisivní, takže jakoby

ráda dělá ty věci, ale pro mě je to třeba problém, že většina starostí vlastně spočívá na ní. Ale zase táta tím, že pracuje, přináší většinu peněz, tak na něm spočívají ty starosti finanční, protože mamka by byla bez peněz hodně rychle. Není to prostě vyloženě profil, kterej já bych chtěla případně praktikovat v budoucnu.

Jaký rozdělení rolí se svým partnerem byste chtěla ve své budoucí domácnosti? Péče o domácnost, o děti, finanční zajištění a tak dále? Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen?

Upřímně já jsem si ne úplně vědomě vybírala partnery, který jsou hodně jako moje mamka, což je dost divný. Ale jsou takový víc iniciativní, co se týče péče o domácnost, vaření a já jsem většinou ten pasivnější. Protože jsem pasivnější celkově v tom vztahu. Neměla jsem teda moc hluboký vztahy, ani jako dlouhý, takže jako asi nejsem úplně vhodnej člověk, abych to takhle hodnotila. Já nemám ani žádný představy v podstatě. Nemám žádný ideální představy o tom, jak by to mělo být, protože si myslím, že je to hodně individuální na tom partnerovi. Každopádně jsem zastáncem spíš demokratického rozložení rodiny. Rozhodně nejsem fanynka patriarchátu. Nemám třeba problémy s péčí o domácnost, nebo že bych se stranila něčeho nebo vyloženě ženskéch rolí, ale myslím si, že by to mělo bejt reciproční, že prostě žádná z těch rolí by neměla bejt vyloženě jednoho toho partnera, že by to mělo bejt volný.

A vidíte nějaké řešení jak toho vašeho ideálního rozdělení docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

Já si nemyslím, že to je něco, čeho docílíš nějakým cíleným tréninkem. Já si myslím, že to je vyloženě povaha toho člověka a jeho svolnost k tomu, jak je si jistě tou svojí rolí a tím svým postavením. Že jakoby v rámci jeho genderu. Že to je hodně otázka nějakýho sebeuvědomění, takže nemám pocit, že to je něco, co vytrénuješ. Co se naučíš. I když možná jo. Možná se pletu. Já nevím, ale já prostě jenom nemám trpělivost na to, abych se to jako s někým takhle učila. Abych někoho vzdělávala tady v tom.

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

Jako stoprocentně. Ty role jsou tady z nějakýho důvodu, že jo. Přece jenom nejsme jedno pohlaví. Někej důvod, proč jsou ženy a muži je. Každopádně bych je neznásilňovala do těch rolí, jakože rozhodně si myslím, že by tam měla bejt nějaká benevolence v té výchově a že fakt si myslím, že každá ta rodina by si měla prostě sama určit, jak tohle je. Jakoby já jsem taky byla vychovávána jako klasicky holka, ale sama jsem se rozhodla, že to není úplně jakoby vončo. Rozhodně bych se toho nedržela, že si myslím, pokud chce nějaká rodina vychovávat to dítě liberálně a nechce jim jakoby vnuknout žádný tyhle role, tak je to naprosto v pořádku, i když si myslím, že nějakou dobu,

minimálně na tý základní škole na prvním stupni by ty děti měly mít nějaký to základní vnímání těch rolí. Ty role tady jsou, vždycky tady byly, vždycky taky budou. Nejsem pedagog, nejsem psycholog, ale myslím, že to potom může vyústit v nějaký problémy tý identity, protože jsem pedagog částečně (vede literární kroužek na základní škole), tak ty děti teďkon mají více problémů, protože mají hodně informací o tom jaký můžou být. Je tady hrozně moc věcí, který se probouzejí tak hrozně moc brzo, pořád se nějak komentují. Myslím si, že to kolikrát není úplně vhodné. Až když je ten člověk utvořený, tak teprve může sám za sebe se něco rozhodnout. Třeba k nám se takovej feminismus probouzel postupně, ale třeba to říkám jenom, protože jsem tady v té generaci, třeba pro tyhle děti to je stejný, ale já si myslím, že je to dost brzo. To že se těm dětem se chce vnucovat, že třeba od těch militantních stran hodně nátlak na to, aby ty pohlaví byly jako vyrovnaný, což si jako myslím, že je fajn, ale není to úplně přirozený. Ono to má asi svoje klady i zápory. Tohle mi přijde řešení, až když je ten člověk úplněj. Až když je ten člověk celej, že by se to mělo řešit až prostě střední, vysoká škola. Co se týče věku. Až po vytvoření té osobnosti. Já jsem vyrůstala v rodině, co měla hodně, hodně ty role tradičně rozdělený, tak jsem s tímhle vyrůstala dejme tomu do nějakých osmnácti let a až když jsem se potom sama jakoby rozhodla, začala jsem mít svoje vlastní vztahy, začala jsem se jakoby vzdělávat v tomhle, začala jsem se informovat, tak jsem si teprve utvořila ten názor, kterej mám. Takže si myslím a to jsem teď četla celkem zajímavou studii. Jednou jsme se bavily s kamarádkou, která pracuje v kavárně a má tam hodně stejně starých spolupracovnic o tom, že si ty ženský myslí, že feministky jsou krásy, že jsou prostě bláznivý. Že chtějí, aby se ten chlap o ně staral, že chlap by si měl umět dupnout a takovýhle věci a my jsme nad tím tak přemýšlely. Já jsem právě četla tu studii, která řešila tyhle názory, co souvisí i s inteligencí. Nechci být nějak povrchní nebo povýšená, ale jsou ty aspekty toho, kdy vystoupit vlastně z těch rolí, podívat se na to z nějakýho obecnějšího hlediska je spíš blížký pro lidi, který mají nějakou větší inteligenci a jsou v tomhle tom víc vzdělaný. Cože je docela smutný v nějakých ohledech, protože kdyby bylo normální, že můžou chlapy chodit naličený, že prostě můžou být krásný, že prostě se můžou zajímat o to, jak vypadaj. Kdyby to bylo vnímáno, že to není nic zženštilýho. Feminita se bere jako něco negativního. Myslím si, že hodně ženských, třeba já jsem se hodně oblíkala jako kluk, když jsem byla malá nebo mladší. Myslím si, že to hodně pramení z toho, že my vnímáme ženskost jako něco negativního. Já jsem třeba dřív opovrhovala kamarádkama, který se oblíkaly třeba do růžový, cejtla jsem se nad nima nějakým způsobem, že já jsem se nějakým způsobem odtrhla od toho, že se nechci líčit. Myslím si, že je to docela smutný, tady v tom ohledu, že se to takhle dotýká těch malých dětí. Když se třeba ptáš dětí, třeba třetáků, co učim, co by si chtěli vyzkoušet na tom jiným pohlaví, tak prostě kluci vždycky reagují negativně. Že prostě není nic, zásadně nic, co by prostě chtěli, i když věřim třeba tomu, že když jsou chlapečci malý, tak intuitivně se třeba zkouší malovat nebo když maj třeba v okolí vliv té ženy nebo nějaký holčičky malý. Tak si chtěj česat vlasy, lakovat nehty. Že je to baví z tady toho hlediska uměleckýho třeba. Je to škoda, že to tak je.

3. rozhovor

Nejvyšší dokončené vzdělání: střední škola s maturitou

Zaměstnání: živnostník

Pohlaví: muž

Věk: 48

Stav: rozvedený

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

Vyrůstal jsem na vesnici. Matka se starala o domácnost, táta dělal venku. Finance měli dohromady, ne každý sám. Dalo se to na jednu hromadu. Matka nakupovala, táta zajišťoval větší investice, když se pořízovala třeba střecha, bylo potřeba ji opravit. Péči o mě o domácnost zajišťovala máma, co si vezmu na sebe, to že třeba budu chodit na housle zase táta. Vlastně bych řekl, že se starali harmonicky oba dva. Pracovali v JZD, máma se tam starala o dobytek. Od rána do půl čtvrtý byla v práci, ale táta byl přes den pryč. Táta měl na starosti dobytek, máma spíš slepice, přes týden, když jsem chodil do školy, jsem to nějak zvlášť nepocíťoval, ale třeba vařila jenom máma. O víkendu, v neděli vařil táta, máma uklízela. Několikrát do roka udělal táta "čoromoro", všechno mi vyházel, v sobotu jsem si musel uklízet a to vedla máma. Když jsem byl v osmičce, táta umřel. Máma převzala nějaký věci a já jsem převzal nějakou jeho funkci, třeba jsem sekal nebo se staral o dobytek. Musel jsem ho zastoupit.

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Připadá mi to fajn, pokud to tak funguje. Každý věděl, co má dělat, takže se nemuseli dohadovat, jenom proto, že je to ženská nebo mužská role. Bylo to do jistý míry tradiční, to jejich fungování. To mužský dělal muž, to ženský žena. Oni tak byli zvyklý zase z jejich rodiny. Může to být podle mě ale i naopak, třeba když má muž vztah v domácnosti nebo žena, když má v povaze svářet plot. Připadá mi ale třeba přirozený, že muž má větší fyzickou sílu, tak zastává fyzickou práci a žena má třeba zase smysl pro detail, tak spíš uklízí.

Jak vypadalo rozdělení rolí ve vaší domácnosti s vaším partnerem? Péče o domácnost, o děti, finanční zajištění a tak dále? Jak jste byl s rozdělením vašich rolí u vás spokojen?

V manželství jsme ten model kopírovali, na kterej jsem byl zvyklej z dětství vlastně, ale zase moje manželka si převzala svoje návyky. Její otec byl dost alkoholik, máma se starala o všechno, o 90 procent se starala sama, takže manželka se snažila mít jakoby taky všechno pod kontrolou. Neviděl bych to ani jako mínus do okamžiku, než jsme měli do jistý míry jinej názor na tu věc.

Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen? A vidíte nějaké řešení, jak toho docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

Nedá se to takhle naplánovat. Vždycky je to individuální. Každý má vlohy na něco jiného. Záleží na povaze, nebo jestli ty dva žijou ve městě v paneláku nebo na vesnici, kde je víc povinností. V bytě je jenom luxování a tak. Vždycky bych vycházel z těch dvou jedinců.

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

Muž má větší fyzickou sílu. Žena má smysl pro děti, ať jsou trendy dneska jakýkoliv, je přirozenější, že pláč dítěte vzbudí tu ženu než toho muže. Tam se dějou jiné fyzické věci než u muže. Jsou tam rozdíly. Ať se to feministkám líbí nebo ne. Můžou se s tím různé páry potýkat. Jedněm se to líbí, druhým ne. Jedněm to vyhovuje, druhým nevyhovuje, a proto jsou manželství nebo soužití v páru spokojený i nespokojený

4. rozhovor

Nejvyšší dokončené vzdělání: vysokoškolské

Zaměstnání: psycholog, pedagog

Pohlaví: žena

Věk: 49

Stav: vdaná

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

U nás to bylo 50 na 50. Matka byla ředitelka zeměkoule. Otec nám psal dopisy do školy a tak. Jinak táta myl nádobí. Nikdy nevařil, pomáhal s úklidem. Máma organizovala. Oba vydělávali stejně. Oba byly ve vedoucí funkci.

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Mně se to líbilo. Vyhovovalo mi to. Někdy mě mrzelo, že máma má tolik schůzí, že na nás nemá tolik času.

Jak vypadá rozdělení rolí ve vaší domácnosti s vaším partnerem? Péče o domácnost, o děti, finanční zajištění a tak dále? Jak jste byl s rozdělením vašich rolí u vás spokojen?

Já se starám v podstatě o všechno. Je u nás takový klasický rozdělení rolí. Já dělám prádlo, žrádlo, děti. Manžel má takovou klasickou mužskou roli a peněz vydělává pořád víc. Více méně mi to vyhovuje, jsou samozřejmě okamžiky, kdy jsem nespokojena, ale víceméně spokojena jsem.

Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen? A vidíte nějaké řešení, jak toho docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

Mělo by to vypadat tak, jak to bylo u nás. U mých rodičů. Aby to fungovalo, je potřeba, aby to bylo nastavený před partnerstvím, pak už se to těžko mění, když se to nějak zaběhne.

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

Podle mě je nutný to diferenciovat. Matka by měla dětem dávat emoce, otec strukturu, tím, že připravuje děti na život. My se pořád snažíme, aby chlap byl ten pečovatel, citlivej, ale chlap by měl být dobrodruh. Brát děti na lyže, na výlety a tak. Tímhle to bohužel potlačujeme v chlapcích a malých chlapecích toho dobrodružného ducha, kterýho si u nich vlastně tak vážíme.

5. rozhovor

Nejvyšší dokončené vzdělání: střední odborné s maturitou

Zaměstnání: v důchodu

Pohlaví: muž

Věk: 65

Stav: rozvedený, dvakrát ženatý

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

Bylo to chaotický. Jednalo se o problematický svazek. Všechno bylo podřízeno nevlastnímu tátovi. O všechno se starala máma. Táta poroučel. Bydleli jsme na statku, chodil do práce, vydělával víc než máma. Byl soudruh, národní správce. Přišel a řekl soudruhu, ty už tady nebudeš zítra. Bylo to autoritářské vedení. Diskuse nepřicházela v úvahu. Tam když ses k ničemu vyjádřil, už jsi ji měl (jako facku).

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Klady v tom snad ani nelze hledat. Zápory – Svoboda jednotlivého člověka, každý nemůže poslouchat jednoho člověka na slovo. Chybí mi tam zdravý rozum. Když máš ráda banány a já jablka, tak tě nebudu krmit jabkama, když to tak řeknu. Zavedl diktátorský režim. Když já poslouchal Beatles, a on dechovku, vyházel mi to všechno na hnůj. Máma nemohla nic a on všechno.

Jak vypadalo rozdělení rolí ve vašem prvním manželství? Péče o domácnost, o děti, finanční zajištění a tak dále? Jak jsi byl s rozdělením vašich rolí u vás spokojen?

V prvním manželství jsem já byl pořád v práci, když to tak řeknu, ale o děti jsem se staral, občas jsem vařil, ale nepral jsem, neuklízел jsem, ale dokázal jsem se o rodinu postarat, ale protože jsem byl nepřítel socialismu, tak jsme nemohli moc nikam jezdit. Nebyl jsem soudruh. Když jsem šel na veřejnou schůzi, tak jsem šel kvůli dětem a ne kvůli sobě, aby mohli jet s kamarádama na tábor. Manželka taky pracovala, ale vydělávala míň než já a kratší dobu. Tak by to i mělo bejt, aby se chlap důstojně postaral o rodinu, a ženská mu k tomu vytvořila prostředí. Chlap se tak nepostará o děti jako žena, nedá jim tu mateřskou lásku takovou.

Jak to vypadalo ve vašem druhém manželství, co se týče rozdělení rolí?

V druhém manželství to bylo stejný, akorát jsem byl soukromej podnikatel, takže jsem toho času měl daleko míň, ale mohl jsem dětem a manželce víc poskytnout.

Jak jste byl s rozdělením vašich rolí ve vašich manželstvích spokojen?

To rozdělení rolí mi tak vyhovovalo.

Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen? A vidíte nějaké řešení jak toho docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

Podle mě ideálně je to na dohodě. Ten co není živitelem rodiny, tak musí tomu druhému vytvořit podmínky a zastávat ty věci víc v té domácnosti, když je ten druhý je slušnej a dělá to dobře. Jestli ženská je schopná a vydělává víc, tak by to měl zastat chlap tu domácnost, ale když jsou děti malý, tak by se měla hlavně starat ženská. Chlap nedá dětem takovou péči, nemůže sedět od rána do večera na pískovišti s bábovičkama. Stejně je to krásný, když jsou děti malý, jezdí se na výlety, mají ty jejich otázky. To je fakt krása, o tom to je a hlavně, když se mají ti dva lidi rádi, tak jde všechno. Ale když se dítě postaví na nohy, je hezký když ho táta vezme na kolo, na lyže, ale musí na to být peníze, zajistit uměleckou část, aby mohl chodit třeba do hudebky, aby mohl plavat, spousta lidí na to nedošáhne. Když to ten jeden zajistí, druhý by mu to neměl vyčítat.

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

Ženský jsou jiný než chlapy rozhodně. Ženský jsou jiný než chlapy, chlapi jsou jiný než ženský. Od chlapa nemůžeš chtít to stejný, dobrý jako od ženský. Chlap třeba, když je, jaký má být, přemýšlí víc logicky. Ženská věci chápe jinak a chlap jí třeba někdy nemusí chápat, ale je to o tom respektování rozdílů, že se ti dva chápou.

6. rozhovor

Nejvyšší dokončené vzdělání: základní

Zaměstnání: v důchodu

Pohlaví: žena

Věk: 88

Stav: vdova

Jak vypadalo rozdělení rolí vašich rodičů ve vaší domácnosti? Péče o domácnost, péče o děti, finanční zajištění, hospodaření s penězi a tak dále?

Maminka moje umřela hned po mém porodu. Opatrovala mě sestra, bráchové. Bylo nás sedm dětí. Byla bída, měli co dělat, abychom měli co jíst. Nejvíce se starala sestra. Vařil, kdo uměl a kdo měl čas, i bráchové. Sestra byla většinou kolem mě, bylo jí něco přes deset, dvanáct, třináct. Teď přesně nevím. Táta chodil do lesa, byl lesní dělník. Měli jsme krávu, hospodářství. Starali jsme se všichni dohromady. V deseti letech už jsem pracovala. Měli jsme jeden den volno a to v neděli. Tenkrát jsme chodili do školy i v sobotu. A já jsem ten jeden den pracovala v lesní školce. Sázela jsem tam a plela.

V čem vidíte v tomto rozdělení klady a v čem zápory?

Než jsem dostala rozum, tak jsem je musela všechny poslouchat, byla jsem nejmladší. Šlo to normálně, scházela máma, ale sestra nejvíce dělala, pomáhala.

Jak vypadalo rozdělení rolí ve vaší domácnosti s vaším partnerem? Péče o domácnost, o děti, finanční zajištění a tak dále?

Dělala jsem všechno – vařila, prala, uklízela. Ani na poli nic moc manžel nedělal. Vydělával v lesní zpravě. Vydělával víc. Já jsem dělala v cukrárně, rodinnou kasu držel manžel. Mohla jsem si vzít, kolik jsem chtěla, co se týče domácnosti. Vaření a tak. Ale on to měl na starosti.

Jak jste byla s rozdělením vašich rolí u vás spokojen?

Byla jsem spokojena, chvílema taky ne. Potřebovala jsem si koupit třeba jenom šaty a on mi na to dát nechtěl, že potřebuju na něco šetřit nebo k holiči a on měl několikrát hubu.

Jak by podle vás vypadalo ideální rozdělení rolí mužů a žen? A vidíte nějaké řešení, jak toho docílit nebo se k tomu alespoň přiblížit?

Dneska se rozhodneš, že jsi nespokojena a jdeš pryč. Tenkrát to nešlo. Vdala ses a musela jsi poslouchat, jednou sis ho vzala. I když furt komandoval a já dělala jak blbec. Bylo lepší to polknout, aby ten život šel dál.

Je podle vás dobré brát v potaz rozdíly mezi muži a ženami?

Rozdíly neexistovaly. Neřešili jsme to.

Seznam grafů

- Soubor grafů č. 1: Ženy a muži z 1. věkové skupiny 18 – 35 let
- Soubor grafů č. 2: Ženy a muži z 2. věkové skupiny 36 – 49 let
- Soubor grafů č. 3: Ženy a muži z 3. věkové skupiny 50 let a více
- Soubor grafů č. 4: Ženy z 1. věkové skupiny 18 – 35 let (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 5: Muži z 1. věkové skupiny 18 – 35 let (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 6: Společné výsledky žen a mužů z 1. věkové skupiny 18 – 35 let (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 7: Ženy z 2. věkové skupiny 36 – 49 let (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 8: Muži z 2. věkové skupiny 36 – 49 let (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 9: Společné výsledky žen a mužů z 2. věkové skupiny 36 – 49 let (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 10: Ženy z 3. věkové skupiny 50 let a více (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 11: Muži z 3. věkové skupiny 50 let a více (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Soubor grafů č. 12: Společné výsledky žen a mužů z 3. věkové skupiny 50 let a více (vaření, péče o dítě, finanční zabezpečení, hospodaření s penězi, úklid domácnosti, nakupování potravin)
- Samostatný graf č. 1: Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných žen
- Samostatný graf č. 2: Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných žen
- Samostatný graf č. 3: Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných mužů
- Samostatný graf č. 4: Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných mužů
- Samostatný graf č. 5: Typicky ženské vlastnosti podle všech dotázaných
- Samostatný graf č. 6: Typicky mužské vlastnosti podle všech dotázaných

Summary

Using questionnaires and interviews, I examined the views that men and women of different generations have on the division of roles between the genders. I would say that from my research is absolutely clear that despite the large shift in perception of gender in the last few years, our society is still dominated by stereotypes. By the results of the questionnaires, people feel that women have more responsibilities in their lives. Thus according to the respondents, the majority of responsibilities still falls onto women. The interviews show a high degree of tolerance among elected respondents. Interviewees prefer a particular arrangement of roles, but they respect someone else's suitability for a different arrangement and feel that it is a matter of opinion, depending on the individual.